LETO XVI., STEV. 267 LJUBLJANA, TOREK, 15. NOVEMBRA 1955 PRVA IZDAJA Cena 10 din

SLOVENSKI Poročevalec

Izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje Slov. poročevalec Direktor: Rudi Janhuba — Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Za tisk odgovarja Franc Plevel — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 21-522 do 21-526 — Uprava Ljubljana, Tomšičeva 5/II., telefon 21-522 do 21-526 — Oglasni oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 — Poštni predal 29 — Tek. r. 60-KB-5-Z-267 — Mesečna naročnina 280 dinarjev

Kardelj v Londonu

»Trdno sem prepričan, da bodo osebni stiki koristni za prijateljske zveze in boljše razumevanje med našima državama«, je dejal podpredsednik Kardelj na postaji Victoria — Obširen program — Razgovor z Edenom v sredo

London, 14 nov. (Tanjug). Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj je danes dopoldne prispel v London, kjer bo kot gost britanske vlade ostal pet dni. Na železniški postaji »Victoria« so podpredsednika Kardelja sprejeli in pozdravili minister brez listine v Foreign Officeu lord Reading, jugoslovanski veleposlanik v Londonu dr. Vladimir Velebit s člani veleposlaništva in jugoslovanski vojaški ataše general Jovičević. Navzoči so bili tudi britanski veleposlanik v Jugoslaviji Frank Roberts, namestnik podsekretarja v Foreign Officeu Ward, zastopnik vladnega urada za sprejem visokih tujih gostov sir Graham Vincent in več drugih funkcionarjev zunanjega ministrstva.

V spremstvu podpredsednika Kardelja sta prispela tudi državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in državni podsekretar v zveznem izvršnem svetu dr. Anton Vratuša.

Na peronu železniške postaje »Victoria« se je zbralo mnogo novinarjev, fotoreporterjev in filmskih snemateljev, ki so pričakovali podpredsednika Kardelja.

Ko se je pozdravil z lordom Readingom, jugoslovanskim veleposlanikom Velebitom, funkcionarji Foreign Officea in britanske vlade, je dal podpredsednik Kardelj po mikrofonu televizijske mreže v angleškem jeziku naslednjo izjavo:

»V veliko zadovoljstvo mi je, di prihajam na povabilo vlade Njenega Veličanstva na prijateljski obisk v Veliko Britanijo. Zelo me veseli, da bom med kratkim bivanjem v Londonu lahko obnovil prijateljske stike s predsednikom vlade sirom Anthony Edenom in drugimi vodilnimi državniki Velike Britanije. Pri tem se bomo pogovorili o vprašanjih splošnega in medsebojnega pomena. Trdno sem prepričan, da bodo ti osebni stiki koristni za prijateljske zveze in boljše razumevanje med našima državama.

Hkrati bi rad povedal, da mi je v posebno zadovoljstvo, da sem lahko spet prišel obiskat vašo lepo deželo in se bom lahko seznanil z nekaterimi njenimi pridobitvami. Mislim, da bom v vsem izrazil čustva jugoslovanskih narodov do prijateljske Velike Britanije, če zaželim vaši državi nadaljnji napredek in razcvet«.

Po sprejemu na železniški postaji so se podpredsednik Kardelj in člani njegovega spremstva v avtomobilih odpeljali v rezidenco jugoslovanskega veleposlanika dr. Velebita, kjer bodo stanovali med bivanjem v Londonu.

Tako na britanski kot jugoslovanski strani izražajo zadovoljstvo spričo obiska podpredsednika Kardelja. Osebni stiki vodilnih ljudi obeh držav so se pokazali kot zelo koristni za obe strani.

Danes popoldne se je podpredsednik Kardelj odpeljal v Buckinghamsko palačo, kjer se je vpisal v knjigo uglednih tujih obiskovalcev. Spremljala sta ga jugoslovanski veleposlanik v Londonu dr. Vladimir Velebit in državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica

Jutri bodo podpredsednik Kardelj in člani njegovega spremstva gosti mestne občine londonske. Na čast podpredsedniku Kardelju bo Lord Mayor Norman Richard priredil kosilo. V razgovorih s funkcionarji londonske mestne občine se bodo jugoslovanski gosti seznanili z delom krajevne uprave. Jutri bo podpredsednik Kardelj obiskal tudi londonsko občino Lambeth, zvečer pa bo britansko ministrstvo za zunanje zadeve priredilo večerjo na čast jugoslovanskim gostom.

Britansko-jugoslovanski razgovori splošnega in medsebojnega pomena se bodo začeli v sredo zjutraj, ko bo podpredsednik Kardelj obiskal predsednika Anthony Edena.

Četrtkovo popoldne je namenjeno posvetovanju v britanskem ministrstvu za finance in v ministrstvu za zunanje zadeve.

Londonska večernika »Star« in »Evennig Standard« sta na prvih straneh priobčila poročilo o prihodu podpredsednika zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja na petdnevni obisk v London. V poročilih navajata, da bo imel podpredsednik Kardelj razgovore s predsednikom Edenom in da ga bo sprejela britanska kraljica, hkrati pa, da bodo med obiskom tudi britansko-jugoslovanski razgovori v ministrstvu za finance in zunanje zadeve. Oba lista pišeta, da je to prvi uradni obisk enega vodilnih jugoslovanskih državnikov po obisku predsednika Tita marca 1953.

MED JUGOSLAVIJO IN VEL. BRITANIJO NI NEREŠENIH VPRAŠANJ

Kakor poudarjajo v beograjskih političnih krogih, je obisk podpredsednika zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja znamenje prisrčnih in prijateljskih zvez med Veliko Britanijo in Jugoslavijo in bo koristil plodni zamenjavi mišljenj visokih državnikov obeh držav o važnih mednarodnih problemih in poglobitvi medsebojnega sodelovanja.

Taka srečanja najvišjih predstavnikov raznih držav so postala zelo koristna za razumevanje med narodi, za utrjevanje miroljubnega sodelovanja in pospeševanja splošne pomiritve na svetu. Razgovori podpredsednika Kardelja v Veliki Britaniji bodo prav tako kot razgovori predsednika Tita in drugih jugoslovanskih državnikov s predsednikom sovjetske vlade Bulganinom in člani sovjetske delegacije, s predsednikom indijske vlade Nehrujem, predsednikom burmanske vlade U Nujem in ameriškim ministrom za zunanje zadeve služili istemu smotru, kateremu posveča Jugoslavija vso pozornost.

Med Veliko Britanijo in Jugoslavijo, poudarjajo v Beogradu, ni nerešenih problemov. Sodelovanje med državama je doživelo razna obdobja, od skupnih zavezniških zvez v vojnah do političnega in gospodarskega sodelovanja v zadnjih letih. Zato bo državnikom obeh držav sedaj popoln sporazum toliko lažji.

Posvetovanje med jugoslovanskimi in britanskimi državniki bo, kakor pričakujejo, podobno kot nedavni razgovori med predsednikom Titom in ameriškim ministrom za zunanje zadeve Dullesom, obsegalo pereče problematiko na svetu. Predvsem bodo govorili o vprašanjih, ki so bila predmet ženevske konference — o Nemčiji, evropski varnosti, razorožitvi in razmerju med Vzhodom in Zahodom. V razgovorih bodo dalje zajeli probleme Bližnjega in Srednjega vzhoda, dosedanje uspehe desetega zasedanja Generalne skupščine, splošna vprašanja, usmerjena k utrjevanju in razvijanju sodelovanja med evropskimi in drugimi narodi, pravico narodov do neodvisnosti in neoviranega razvoja brez vmešavanja v njihove notranje zadeve ter druge mednarodne probleme.

Naravno je, da bo posvečena pozornost poglabljanju in utrjevanju prijateljskih zvez med državama, ki so se doslej razvijale v obojestransko zadovoljstvo. Verjetno bo beseda tudi o gospodarskih odnošajih, glede katerih naj bi se državniki obeh držav, kakor pričakujejo, popolnoma sporazumeli.

Predsednik vlade Eden in drugi britanski predstavniki bodo imeli v svojem sobesedniku podpredsedniku Kardelju, le ta pa v britanskih voditeljih državnike, ki so pripravljeni zastaviti vse svoje moči, da bi dosegli popolno razumevanje med državama v korist utrditve miru in sodelovanja med narodi. Zato smemo že sedaj reči, da bo obisk podpredsednika Kardelja v Veliki Britaniji nov prispevek miru.

Nehrujev rojstni dan

New Delhi, 14. nov. (AFP) — Danes slave v vsej Indiji 66. rojstni dan predsednika vlade in ministra za zunanje zadeve Džavaharlala Nehruja. V glavnem mestu Indije je bila v ta namen slovesna proslava.

Sožalna brzojavka predsednika Tita

Beograd, 14. nov. (Tanjug) — Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku republike Francije Reneju Cotyju brzojavko, v kateri mu izraža iskreno sožalje ob smrti njegove soproge.

Afganistan – FLRJ

Beograd, 15. nov. (Tanjug) V državnem sekretariatu za zunanje zadeve sporočajo, da so včeraj v Ankari izmenjali ratifikacijske listine sporazuma o prijateljstvu med FLRJ in kraljevino Afganistanom. Listine sta izmenjala pooblaščena od svojih vlad izredni in pooblaščeni veleposlanik FLRJ v Ankari Dragomir Vučinič in izredni in pooblaščeni veleposlanik kraljevine Afganistan general Assadollah Seraj.

Po prijateljskem sporazumu bodo med obema državama navezani diplomatski in konzularni stiki.

Konferenca o tržaški luki

TRST, 14. nov. Danes ob 16. uri je bila otvoritvena seja mednarodne konference za tržaško pristanišče v vili »Lubin« v parku Villa Borghese v Rimu. Na konferenci sodelujejo poleg Italije še Avstrija, Jugoslavija, Češkoslovaška, Madžarska, Švica in opazovalec Zahodne Nemčije. Po otvoritveni seji je bil v palači »Venezia« sprejem na čast tujih delegacij, ki sodelujejo na konferenci.

S. L.

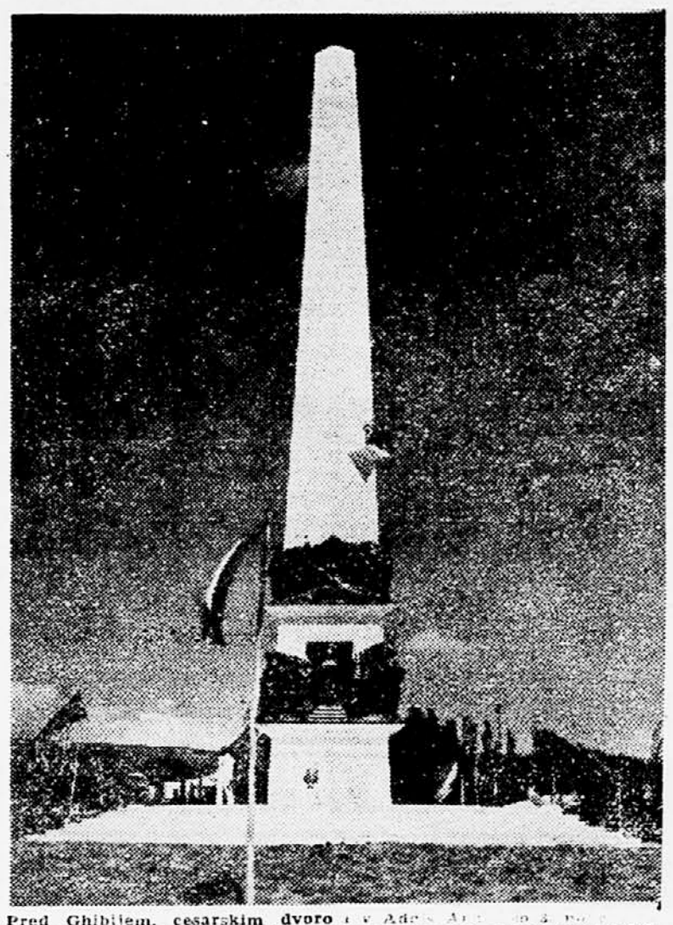

Pred Ghibijem, cesarskim dvorom v Addis Abebi, so z veliko slovesnostjo odkrili spomenik etiopski osvobodilni vojni, ki ga je napravil naš kipar Avgustinčič. (Berite članek našega izrednega dopisnika dr. Rebca na 3. strani!)

Pred koncem dela v Ženevi

Na trinajsti seji so ministri razpravljali o odnosih med Vzhodom in Zahodom — Pripravljanje skupnega poročila — Uspeh konference kljub vsemu ni v nevarnosti

Ženeva, 14. nov. (AFP). Trinajsta seja konference zunanjih ministrov štirih velesil se je začela danes ob 15.30. Predsednik dnevnega reda je francoski zunanji minister Antoine Pinay. Zunanji ministri so danes razpravljali o zadnji točki dnevnega reda, t. j. o odnosih med Vzhodom in Zahodom. Toda večina opazovalcev se bolj zanima za izredno diplomatsko dejavnost štirih delegacij, ki skušajo izdelati skupne sporazumne formulacije za besedilo uradnega sporočila, ki ga nameravajo objaviti v sredo, 16. novembra ob koncu konference.

Na današnji seji so delegacije dale vsaka svoj predlog za okrepitev medsebojnih odnosov. Že v začetku konference so ministri naročili članom odborov strokovnjakov, naj izdelajo skupno poročilo o tem problemu, toda strokovnjaki so se dogovorili, da bodo proceduro nekoliko spremenili. Iz obveščenih krogov se je zvedelo, da se trije zahodni predlogi medsebojno izpopolnjujejo in so dejansko sestavni del prejšnjega zahodnega načrta o tem vprašanju. V sovjetskem poročilu so upoštevane samo nekatere točke prvotnega zahodnega načrta in so bistvene razlike še vedno precejšnje. Čeprav bo za to potrebno, da se bodo ministri tudi jutri bavili s tem vprašanjem, pa so nasprotja pri tem vprašanju, kakor tudi vsi ostali razgovori o ostalih problemih dokazujejo, da je konferenca prišla v zaključno fazo, ko skušajo najti vsaj najmanjše sporazumne točke, ki bi predstavljale osnovo za zaključno sporočilo in uspeh celotne konference.

Ni še mogoče povedati, kaj bo zajelo skupno poročilo, ker še nobena delegacija nima dokončnega predloga. Toda zasebni razgovori, zlasti sestanek Dullesa z Molotovim in Molotova z Macmillanom ter današnji sestanki zahodnih ministrov kažejo, da je možno dosedanje rezultate ženevske konference formulirati nekako takole:

Zbliževanje stališč glede splošne razorožitve. To zbliževanje so ministri ugotovili, sedaj pa je treba najti formulacijo, ki bi bila sprejemljiva za vse, tako da bi lahko to vprašanje vrnili pododboru OZN z večjimi upanji za ugodno rešitev, kot doslej.

Drugič, možnosti za nadaljnje proučevanje odnosov med Vzhodom in Zahodom. Razprava o tem še ni zaključena, vendar kaže, da je vedno močnejše mnenje, da bi bilo treba to vprašanje ponovno dati strokovnjakom, ki naj bi izdelali dokončne predloge.

Tretjič, oddelitev nemškega vprašanja od vprašanja evropske varnosti. To je bila prva točka dnevnega reda in neuspeh, ki so ga ugotovili, je rezultat dejstva, da so ta vprašanja med seboj povezana. Zahodni ministri še vedno nočejo sprejeti oddelitve enega od drugega, dejstvo pa je tudi, da so ministri ugotovili, da niso sposobni doseči napredek niti pri evropski varnosti. V zvezi s temi vprašanji omenjajo možnost ustanovitve dveh posebnih odborov, v katera bi vključili tudi nemške strokovnjake.

Četrtič, takšna bilanca ženevske konference je postavila nujno v ospredje pozornosti možnost novega sestanka med ministri za zunanje zadeve, kajti, če bi nadaljnje razgovore prepustili strokovnjakom, bi bilo to, če že ne brezuspešno, pa vsaj dokaz, da konferenca ni dovolj uspela, ako ne bi istočasno določili tudi roka, do kdaj morajo strokovnjaki ministrom poslati svoja priporočila. Če pa bi se ministri, ko se bodo čez dva dneva v Ženevi razšli, dogovorili za sestanek z natančno določenim datumom, bi bil to nedvomno eden izmed močnih uspehov tega zasedanja.

Končno je treba poudariti, da so za tak zaključek dosedanjega dela ženevske konference še velike ovire. Tu ne gre samo za poskus, dobiti pred koncem konference propagandno prednost, pač pa tudi za to, kako dobiti z določenimi formulacijami tudi ustrezno prednost za prihodnje razgovore. Navzlic mnogim črnogledim napovedim, ki so se širile danes po Ženevi, je jasno, da sporazum in uspeh ženevskega sestanka nista v nevarnosti. Gre le za obseg in širino tega sporazuma v tem smislu, da bi določili dozorela vprašanja, o katerih so razgovori in razpravljanje mogoči, od vprašanj, na katerih reševanje bo treba čakati še nekaj časa na ugodnejše mednarodne razmere in večje mednarodno zaupanje.

Danes ob desetih je sovjetski zunanji minister Molotov obiskal britanskega zunanjega ministra Macmillana. Razgovor je bil nekoliko krajši od razgovora, ki ga je imel včeraj Molotov z ameriškim zunanjim ministrom.

Kaže, da sta se Molotov in Macmillan še posebej pogovarjala o vprašanju Indokine.

Nekaj pred 11. uro je Macmillan odšel na sestanek s francoskim in ameriškim zunanjim ministrom.

Faure je ostal brez večine

Svet republike odklanja volitve po starem sistemu — Vlado podpira samo še 24 poslancev — Kriza?

Pariz, 14. nov. (Tanjug). Volilna komisija sveta republike je s 24 glasovi proti trem (2 poslanca ljudske republikanske stranke in 1 komunist) zavrnila predlog vlade, ki ga je bila že odobrila narodna skupščina, naj bi izvedli izredne parlamentarne volitve po veljavnem volilnem zakonu z nekaterimi spremembami. Senatorji so zahtevali, da se volitve izvedejo po večinskem sistemu v dveh delih.

Svet republike bo jutri končno sklepal o vladnem predlogu in stališču te komisije. Domnevajo, da bodo senatorji tudi drugič odklonili vladni predlog. V Bourbonski palači se bo zato verjetno ta teden začela že tretjič splošna debata o zahtevi vlade, naj bi bile volitve prihodnji mesec.

Senatorji so ostali pri svoječasnem stališču, ker je bila njihova prvotna zahteva za sprejetje večinskega sistema sprejeta že v zadnji debati v Bourbonski palači. Zaradi napak pri glasovanju so poslancem sporočili, da je bila zahteva odklonjena, ko pa so pregledali glasovanje, so, čeprav prepozno, ugotovili, da je bil sprejet večinski sistem.

Pariški opazovalci izražajo danes mnenje, da je Faurova vlada v resnem položaju, saj je ostajala brez skupščinske večine. Od vladne večine pri glasovanju o investituri, ki je štela nad 350 poslanskih glasov, jih je doslej odpadlo 175. Od 75 poslancev radikalno socialistične stranke, ki ji pripada tudi Edgar Faure, samo 24 poslancev podpira vlado. Tudi v sami vladi so stališča ljudskih republikancev in neodvisnih zelo nasprotujoča.

Tukajšnji parlamentarni opazovalci sodijo, da francoski volivci ne bodo glasovali decembra, ker je zelo malo upanja, da bi mogla narodna skupščina in senat v prihodnjih petih dneh sprejeti popolnoma enaki besedili vladnega predloga. Vse politične stranke so ostale pri svoječasnih stališčih. Največja opozicijska stranka — socialistična — je davi še enkrat povedala, da ima namen preprečiti sprejetje vladne zahteve za veljavnost sedanjega volilnega sistema. »Sedaj ni čas za obrambo, pač pa za napad«, je dejal sinoči generalni tajnik te stranke Guy Mollet. Zato je verjetno, da se bo položaj v Franciji še poslabšal in da celo lahko pride do odkrite vladne krize.

Elektrogospodarska skupnost Slovenije

Poročilo o stanju dotoka na rekah in indeks proizvodnje za 13. november 1955.

Srednji dnevni dotok v kub. metrih na sek.: Drava — Dravograd 228 (lani 252), Sava — Moste 19.7 (lani 15.9), Sava — Medvode 89.5 (lani 111), Soča — Doblar 79.1 (lani 93)

Indeks proizvodnje v primerjavi s 1954. letom 142.

VREME

Napoved za torek: Oblačno vreme z manjšimi vmesnimi padavinami. Se nekoliko hladneje. Na Primorskem slaba burja.

Kriza „evropske zamisli“

Po razočaranju nad rezultati ženevske debate o Nemčiji, poskušajo zahodni politiki popraviti posledice saarske polomije

BONN, 14. nov. (Tanjug). Zahodnonemški časopisi so na včerajšnji sestanek kanclerja Adenauerja in francoskega ministra za zunanje zadeve Pinaya odgovorili različno. Mnenja si zlasti nasprotujejo glede ocene zaključnega sporočila, ki pravi, da sta se državnika sporazumela, da bosta skušala najti takšno rešitev sarskega vprašanja, ki bi po eni strani računala z željami sarskega prebivalstva in poglavitnimi koristmi Nemčije, Francije in Posarja, po drugi strani pa bi bila izraz želje obeh vlad nadaljevati v smeri evropske enotnosti.

»Frankfurter Allgemeine Zeitung« meni, da mora Nemčija po neuspelih ženevskih razgovorih glede Nemčije bolj kot kdajkoli prej poglabljati zamisel o evropskem sodelovanju in krepitvi Zahoda. Časopis pravi, da »so Rusi spet dokazali, da priznavajo samo moč dejstev« in da je treba »najti evropsko rešitev, ki bi postavila miroljubno enotno Zahodno Evropo poleg Sovjetske zveze kot močnega partnerja«. »General Anzeiger« sodi, da so kanclerja Adenauerja k formulaciji v zaključnem sporočilu o evropski enotnosti prisilili zunanjepolitični oziri in dejstvo, da se je francoski minister v Ženevi zavzemal za ponovno združitev Nemčije. Francija je po njegovem mnenju prizadevanja v smeri utrjevanja enotnosti Zahodne Evrope »izkoristila za zelo slabe stvari«.

Belgijski minister za zunanje zadeve Paul Henry Spaak, ki je sinoči prispel na dvodnevni obisk v Zahodno Nemčijo, se je danes sešel s kanclerjem Adenauerjem, podkanclerjem Blücherjem in ministrom za zunanje zadeve Von Brentanom. V Bonnu se mudi tudi predsednik evropske skupnosti za premog in jeklo René Mayer. V uradnih krogih izjavljajo s tem v zvezi, da sta obiska v skladu z namenom zvezne republike, »ponovno oživiti svojo evropsko politiko«. V Bonnu so mnenja, da so dosedanji uspehi ženevske konference »razočarali upanje, da bi bilo mogoče nadaljnje popuščanje napetosti med Vzhodom in Zahodom« in da se morajo države Zahodne Evrope spričo tega močneje povezati med seboj.

V današnjih razgovorih so se dotaknili tudi nemških področij, ki so bila 1949 po londonskem sporazumu začasno priključena Belgiji. Po uradnih nemških podatkih je bilo s tem sporazumom priključeno k Belgiji, Nizozemski in Luksemburgu 135 kv. kilometrov zemlje in okrog 13.000 prebivalcev.

KITAJSKO GLEDALIŠČE V BEOGRADU

Beograd, 14. nov. Danes je v Beograd prispel ansambel kitajskega gledališča, ki bo imel v naši državi predstave v Beogradu, Kreki, Sarajevu, Skoplju, Zagrebu in Ljubljani.

Ansambel je prispel v našo državo po uspešnem gostovanju v več evropskih državah, zlasti v Franciji. Iz naše države bodo kitajski umetniki odšli v Avstrijo, Nemčijo, Italijo in Švico.

V ansamblu je 82 članov pekinške opere in umetniškega gledališča iz Lionanina.

Na zemunskem letališču so kitajske umetnike sprejeli predsednik komisije za kulturne zveze s tujino Marko Ristič, pooblaščeni minister v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Vjekoslav Cvrlje, upravnik Narodnega gledališča v Beogradu Milan Bogdanović, direktor beograjske opere Oskar Danon in podpredsednik okrajnega ljudskega odbora v Beogradu Božidar Tomić, kakor tudi mnogi kulturni in javni delavci Beograda. Navzoč je bil tudi veleposlanik LR Kitajske v Beogradu Vu Ču Cen z osebjem veleposlaništva.

Na letališču je goste s krajšim govorom pozdravil predsednik komisije za kulturne zveze z inozemstvom Marko Ristič, zatem pa je govoril direktor umetniškega ansambla kitajskega narodnega gledališča g. Šan Si Cian.

TRGOVINSKA IZMENJAVA Z ZSSR

Beograd, 14. nov. Jugoslovansko-sovjetska komisija, ki je v Beogradu razpravljala od 3. do 14. novembra o izvršitvi trgovinskega sporazuma med obema državama, je končala danes svoje delo in podpisala o tem skupen protokol. V imenu Jugoslavije je protokol podpisal sekretar Zvezne zunanjetrgovinske zbornice dr. Milan Aleksić, v imenu Sovjetske zveze pa gospodarski svetnik sovjetskega veleposlaništva v Beogradu g. Jakov Krasjuk.

Jugoslovansko-sovjetska komisija, katere delo je bilo določeno z 8. členom trgovinskega sporazuma med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo, podpisanega letos meseca januarja, se je sestala na željo Sovjetske zveze, da bi proučila sedanjo blagovno izmenjavo med obema državama. Ob tej priložnosti so ugotovili, da poteka ta izmenjava zadovoljivo. Obenem so bili sprejeti sklepi o konkretnih ukrepih za čim bolj popolno blagovno izmenjavo do konca leta, kolikor časa bo trajal sporazum.

Podpisovanju protokola sta prisostvovala državni podsekretar za zunanje zadeve Hasan Brkić in načelnik uvoznega oddelka v ministrstvu za zunanjo trgovino ZSSR g. Finogenov, ki se mudi te dni v Beogradu.

Anketa o kmetijskih posestvih

Ugotovitve komisije za kmetijska posestva in melioracije

BEOGRAD, 14. nov. Anketna komisija za kmetijska posestva in melioracije, ki je bila ustanovljena s sklepom zvezne ljudske skupščine meseca julija, je dostavila predsedniku zvezne ljudske skupščine poročilo o stanju in problemih kmetijskih posestev in melioracij. O tem poročilu bodo razpravljali pri obravnavanju predloga družbenega plana za prihodnje leto na decembrskem zasedanju zvezne ljudske skupščine.

Komisija je prišla do zaključka, da je največ posestev v državi izrazito poljedelskega značaja. Izmed skupnih 913 kmetijskih posestev, katerih obdelovalna površina obsega 410.065 ha, odpade samo v Vojvodini 82 odstotkov polja na poljedelsko proizvodnjo. Poročilo poudarja, da je velikost gospodarstev poseben problem v organizaciji proizvodnje. S tem v zvezi ima nezadostna mehanizacija še vedno za posledico slabo naraščanje produktivnosti na posestvih.

Na kmetijskih posestvih v Srbiji pride na 111 ha polja 1 traktor, v Vojvodini na 126 ha, v Hrvatski na 132, v Makedoniji na 60, v Bosni in Hercegovini na 111, medtem ko imajo v Sloveniji po 1 traktor na 38 ha polja. Po podatkih komisije 50 odstotkov teh traktorjev ni uporabljivih zaradi pomanjkanja rezervnih delov. To slabo mehanizacijo na kmetijskih posestvih še bolj otežuje veliko število raznih tipov traktorjev.

Poseben problem predstavlja slab asortiment priključnih strojev za traktorje, zaradi česar opravljajo mnoga kmetijska posestva veliko število raznih del z zapregami ali ročno. Na posestvih v Srbiji so leta 1954 s traktorji obdelali 17 odstotkov z žitom posejanega polja, medtem ko je bila setev koruze opravljena s traktorji na 10% površine. To kaže, da kmetijska posestva še vedno niso napravila resnejšega napredka v mehanizaciji in povečanju produktivnosti. Na drugi strani pa kaže, po kateri poti je treba iti v razvoju kmetijskih posestev.

Nagrajevanje na kmetijskih posestvih

Eden izmed glavnih problemov organizacije dela na kmetijskih posestvih je po mnenju anketne komisije sedanji plačni sistem, ki se ne izvaja na podlagi izvršene proizvodnje. Na velikem številu posestev Hrvatske, Vojvodine in Slovenije ter Bosne in Hercegovine so bili doseženi dobri rezultati v plačevanju delavcev, zaposlenih v živinoreji, samo zaradi tega, ker so bili ti delavci nagrajeni na podlagi proizvodnje. Medtem pa je še veliko število posestev, kjer se delavci ne plačujejo na ta način. Poročilo poudarja, da je v kmetijski proizvodnji treba uvesti sistem plačevanja, podoben mesečni akontaciji, ki bi se ob koncu meseca realizirala glede na ustvarjeno proizvodnjo. Sedanji sistem obračunskih zaslužkov je imel za posledico nizke mesečne zaslužke.

Temu je treba dodati tudi to, da se kmetijskim delavcem doslej niso priznavale kvalifikacije, kakor so se v drugih panogah gospodarstva, in da zato niso bili plačani po strokovnosti svojega dela, ki ga opravljajo, kar je imelo za posledico znatno fluktuacijo.

Tudi neenako obravnavanje kmetijskih delavcev v zavodih za socialno zavarovanje je v posameznih republikah mnogo prispevalo k povečanju fluktuacije kmetijskih delavcev. Zaradi pravilne ureditve teh problemov predlaga anketna komisija uveljavljenje predpisov o poklicih in kvalifikacijah kmetijskih delavcev, kakor tudi uvedbo enotnega obravnavanja sezonskih delavcev glede plačevanja prispevkov za socialno zavarovanje.

Kreditiranje kmetijskih posestev

Anketna komisija je prišla do zaključka, da vsebuje sistem odobravanja investicijskih kreditov kmetijskim posestvom vrsto pomanjkljivosti, zaradi česar bi jih bilo treba izpremeniti.

Sedanji predpisi dovoljujejo najemanje kredita samo za nove investicije, medtem ko se onemogoča izkoriščanje investicijskih kreditov za dokončanje začetih objektov. To dovaja kmetijska posestva v položaj, da ne morejo na primer dobiti kreditov za dokončanje začetega zasajanja vinogradov, gradenj vodnjakov, kakor tudi za dograditev objektov, ki so bili začeti do konca 1954 in ki so ekonomsko opravičeni. Anketna komisija predlaga zaradi tega, naj se ustanovi poseben krog investicij za kmetijska posestva, ki ne morejo izpolniti vseh zahtev, kakršne postavljajo sedanji pogoji natečajev, zaradi česar je bilo na prvem natečaju leta 1954 izmed 587 predloženih zahtev za investicijska posojila odobrenih samo 163.

Pri proučevanju sistema kreditiranja obratnih sredstev je anketna komisija prišla do zaključka, da ne zadovoljuje sedanja razdelitev obratnih sredstev na stalne in dopolnilne. Zato predlaga, naj dobe kmetijska posestva v bodoče lasten sklad obratnih sredstev, ki bi omogočil neovirano redno delavnost. Poleg tega naj bi izpopolnjevala sistem kreditiranja uvedba posebnih namenskih kreditov. Ta sredstva bi Narodna banka dajala posestvom kot kredit za pokritje sezonskih in izrednih potreb.

Poročilo poudarja, da je glede na posebnosti kmetijstva, kjer je kredit važen činitelj za normalen razvoj proizvodnje, potrebno ustanoviti posebno kmetijsko banko, ki bi bolj primerno in hitreje opravljala zadeve kreditiranja in investiranja v kmetijstvu.

Važno posvetovanje o socialnem zavarovanju

Ugodne posledice novih predpisov o zdravstvenem zavarovanju

Beograd, 14. nov. V Beogradu se je danes začelo posvetovanje direktorjev in članov upravnih odborov republiških in mestnih zavodov za socialno zavarovanje. Razpravljali so o rezultatih izvajanja zakona o zdravstvenem zavarovanju, ki je bil izdan v začetku leta. Na tridnevnem posvetovanju bodo zastopniki zavodov razpravljali o zdravniških pregledih zavarovancev, o zdravilih, o zdravljenju v sanatorijih in prirodnih zdraviliščih, o zdravljenju v inozemstvu, o preventivnih ukrepih v zdravstveni službi in o finančnih zadevah v zvezi z organizacijo zdravstvene zaščite delavcev in uslužbencev.

V razpravi o zdravstvenih pregledih, ki je bila dopoldne, so poudarili, da bi mogla biti kakovost dela zdravstvenih ustanov pri zdravljenju zavarovancev mnogo boljša glede na to, da je zakon o zdravstvenem zavarovanju pripomogel k ureditvi raznih problemov na tem področju in da se je število zdravstvenih ustanov povečalo v primerjavi s položajem pred letom dni. Število pregledov zavarovancev bi se moglo zmanjšati, ako bi ambulante in poliklinike bolj skrbele za kakovost svojega dela. Udeleženci posvetovanja so poudarili, da so zdravniki splošne prakse, ki dejansko vodijo ambulantno in polikliično službo, preobremenjeni, ker število zavarovancev neprestano narašča.

Število izostankov delavcev in uslužbencev z dela zaradi bolezni stalno nazaduje, odkar je bil uveljavljen zakon o zdravstvenem zavarovanju, kar je posledica zmanjšanja denarnih plačil za čas bolezni. Medtem pa število nesreč pri delu v industrijskih podjetjih in rudnikih stalno narašča, kar se more pripisati razmeroma slabi organizaciji zdravstvene službe, kakor tudi slabi tehnični zaščiti v podjetjih. Zato je bila poudarjena potreba ustanavljanja ambulant v podjetjih, o katerih bi se kasneje izdali posebni predpisi.

Nekateri zastopniki zavodov za socialno zavarovanje so predlagali, naj se v dosedanjih zakonskih predpisih o zdravstvenem zavarovanju izvrše izpremembe glede svobodne izbire zdravnikov. Menijo namreč, da svobodna izbira zdravnikov vpliva na kakovost zdravstvenih uslug in na pravilno organiziranje zdravstvene službe. Razen tega je bilo predlagano, naj skupščine zavodov prevzamejo upravljanje zdravstvenih ustanov, ker so se doslej znatno uveljavile kot samoupravni organi.

O cenah zdravstvenih uslug in o načinu obračunavanja stroškov za zdravljenje zavarovancev je bilo prav tako mnogo govora. Večina govornikov je predlagala, naj se uvede pavšalno plačevanje uslug, kar so cene uslug razmeroma visoke in v raznih krajih različne. Zastopnik zavoda za socialno zavarovanje Srbije je poudaril, da je najnižja cena zdravniških pregledov v Beogradu 65, v Bački Palanki pa 270 din. Nekatere zdravstvene ustanove pokrivajo svoje izgube s povečanjem cen pokril organ, ki je ustanovil zdravstveno ustanovo. Obstoji možnost, da bi se izgubam izognili, ako bi se uvedel pavšalni način plačevanja zdravstvenih uslug. Posamezno obračunavanje uslug je angažiralo v ambulantah in poliklinikah večje število uslužbencev. Predlagali so tudi, naj se v cene zdravstvenih uslug vračunajo tudi stroški za preventivno zaščito. Tako bi ambulante in poliklinike mogle razviti večjo aktivnost v preventivni zaščiti zavarovancev, kar bi dovedlo do manjšega števila obolenj.

Posvetovanje se nadaljuje.

Neživljenjska odločitev

V letošnjem letu je tovarna kovanega orodja v Zrečah zgradila v okviru investicijskih del tudi poslopje, v katerem so razen večje sobe (v njej se delavci v času odmora okrepčujejo) še prostori za umivanje in garderobne omarice za 600 ljudi. Vsi delavci in uslužbenci so se že veselili, da jim ne bo treba več shranjevati obleke na delovnih mestih v tovarniških prostorih, niti ne skrbeti, kje se bodo po delu umili. Bridko pa je bilo njihovo razočaranje, ko so zvedeli, da jim republiška sanitarna inšpekcija ne dovoli uporabljati umivalnic in garderobe v novozgrajenem poslopju. Po izjavah odgovornih funkcionarjev v tovarni se prepoved sanitarne inšpekcije ne opira na kakšne večje ali bistvenejše pomanjkljivosti v gradnji sanitarno-higienskih naprav, ampak le na nekaj nedostatkov, ki pa so drugorazrednega pomena in so v glavnem posledica pomanjkanja kreditov. Tako zahtevajo organi sanitarne inšpekcije, da se mora prevažati premog za ogrevanje vode z dvigalom, čeprav bi ga lahko za sedaj prevažali s samokolnicami, nadalje zahtevajo v umivalnicah majhne klopi, izpopolnitev prezračevalnih naprav ipd.

Vprašanje je, ali so omenjene zahteve republiške sanitarne inšpekcije toliko upravičene, da delovni kolektiv ne sme uporabljati v glavnem dokončanih sanitarno - higienskih prostorov in naprav, ali gre pri tem bolj za pretirano in neživljenjsko doslednost? Nepravilno bi bilo, če bi odklanjali solidnost pri urejanju raznih naprav higiensko-sanitarne službe, nikakor pa se ne moremo strinjati, da republiška sanitarna inšpekcija zaradi nekaterih nebistvenih pomanjkljivosti, ki so posledice objektivnih težav, ne dovoli uporabljati umivalnic, garderobe in ostalih sanitarno-higienskih naprav, in to že od junija dalje. Na drugi strani pa se čudimo, ker organi sanitarne inšpekcije pri svoji birokratski odločitvi niso pomislili, da se morajo delavci zaradi nje umivati v bližnjem potoku in da morajo svoja oblačila shranjevati v prostorih (v delavnici, ki je polna dima in prahu), ki so torej iz zdravstveno-higienskih vidikov neprimerni. Prav bi bilo, da bi republiška sanitarna inšpekcija uvidela ta dejstva in spremenila svojo neživljenjsko odločitev.

B. Z.

TEDEN TISKA V SLOVENIJI

Društvo novinarjev Slovenije bo priredilo v sodelovanju s tiskarskimi podjetji, Združenjem grafičnih podjetij in Muzejem narodne osvoboditve v izložbah »Slavije« v Ljubljani razstavo, ki bo pokazala razvoj tiska med narodnoosvobodilno vojno in v povojnih desetih letih. Podobne razstave pripravljajo tudi v Mariboru, Celju, Kranju, Kopru in Murski Soboti. V sodelovanju s podjetjem »Telekomunikacije« in »Iskra« je nameravana tudi razstava tiska.

Ob 10-letnici jugoslovanskega povojnega tiska bo v Ljubljani tudi slavnostni koncert, na katerem bodo nastopili zbor Glasbene Matice, orkester Slovenske Filharmonije in prvaki ljubljanske Opere. Podobne umetniške prireditve bodo v Mariboru, Celju in Kranju.

Društvo novinarjev Slovenije bo priredilo v raznih krajih republike tudi ustne časopise. Med proslavo bo izšel stanovski list »Novinar« v povečanem obsegu in nakladi. V tej številki, ki bo posvečena problemom novinarsta, bodo objavili svoje članke tudi ugledni politični delavci Slovenije. Prav tako so v programu obiski dijakov v tiskarnah in podobnih podjetjih, medtem ko bo posebna skupina posnela krajši film, ki bo pokazal pot od nastanka vesti do njihove objave v listih.

250 kamionov za oskrbovanje

Beograd, 14. nov. Z odločbo zveznega izvršnega sveta je omogočena nabava 250 kamionov iz tovarne avtomobilov v Mariboru za potrebe podjetij za promet s kmetijskimi pridelki v 11 največjih mestih. Kamioni bodo dobavljeni do konca letošnjega leta in v prvem tromesečju prihodnjega leta.

Te kamione bo odkupila Uprava državnih materialnih rezerv in jih bodo podjetja lahko nabavljala z njenim posredovanjem. Za nakup kamionov bodo dobila podjetja posojilo od Narodne banke na podlagi posebnega natečaja, tako da bodo polovico vrednosti avtomobilov plačala iz lastnih skladov. Posojilo banke bo dolgoročno z maksimalnim rokom odplačila deset let.

Glede na ta sklep zveznega izvršnega sveta poudarjajo v Zvezi trgovskih zbornic, da se bo na ta način znatno zboljšala preskrba mest s kmetijskimi pridelki.

Na posvetovanju o preskrbi velikih mest in industrijskih krajev, ki je bilo pretekli mesec, je bilo rečeno, da je eden izmed glavnih vzrokov neredne preskrbe trga s kmetijskimi pridelki zelo slaba tehnična oprema trgovskih podjetij, predvsem pa nezadosten in dotrajan vozni park. Zaradi tega je zvezni izvršni svet izvršil anketo o stanju prometa in vplivu prevoza na oskrbovanje trga ter povečanje prodajnih cen, ki je pokazala, da so prevozna sredstva trgovskih podjetij v zelo slabem stanju, zaradi česar je bilo pogosto otežkočeno tudi razvažanje kmetijskih pridelkov od skladišč do prodajalnic.

Kakor se je zvedelo, se proučujejo tudi drugi ukrepi, s katerimi bi se zboljšale razmere v prometu in zagotovil enakomernejši in hitrejši prevoz kmetijskih pridelkov iz proizvodnih krajev.

Franc Leskošek v Zenici

Zenica, 14. nov. Član zveznega izvrš. sveta Franc Leskošek in predsednik ljudske skupščine Bosne in Hercegovine Djuro Pucar sta danes obiskala metalurški kombinat v Zenici. Ob tej priliki sta imela razgovore z gospodarskimi in političnimi funkcionarji železarne ter zeniške občine novega zeniškega okraja. Popoldne sta si gosta ogledala nove kapacitete v železarni.

Včeraj in danes

Sestanek Mednarodne federacije rudarjev bo v Jugoslaviji

Beograd, 14. nov. Na predlog gira Viljema Loterja, generalnega sekretarja Mednarodne federacije rudarjev, bo prihodnji sestanek izvršilnega odbora te organizacije prihodnje leto meseca maja v Jugoslaviji. Tako je bilo sklenjeno na zasedanju Mednarodne federacije rudarjev, ki je bilo ob koncu oktobra v Bruslju. Na tem zasedanju je sir Viljem Loter poročal o delu letošnjega kongresa jugoslovanskega sindikata rudarjev, katerega delavnost je ocenil pozitivno. (Jugopres)

Načrt novega zakona o avtorskih pravicah

Beograd, 14. nov. »Jugopres« je zvedel, da je načrt novega jugoslovanskega zakona o avtorskih pravicah v končni izdelavi. Ta novi zakon naj bi zakonske predpise s tega področja vskladil z mednarodnimi obveznostmi države. Jugoslovanski zakon o avtorskih pravicah je bil izdelan l. 1946 po sovjetskem vzoru ne glede na bernsko konvencijo, toda Jugoslavija je l. 1950 pristopila k bruseljski reviziji bernske konvencije in imajo zato praktično tuji avtorji v Jugoslaviji večje pravice kakor domači, ker velja za tujce bernske konvencije, za domače avtorje pa jugoslovanski zakon.

Da se odpravi ta dvostranost in zaščitijo domači avtorji, je komisija zveznega izvršnega sveta pripravila načrt novega zakona o avtorskih pravicah. Ta načrt je bil izdelan po posvetovanju s predstavniki Zveze avtorjev in pričakujejo, da bo prihodnji mesec prišel v javno razpravo.

Progo Jesenice–Podrožca bodo elektrificirali

Ljubljana, 14. nov. (Tanjug) Na Jesenicah se je zbrala mešana komisija zastopnikov avstrijskih in jugoslovanskih železnic, ki je razpravljala o obmejnem železniškem prometu, predvsem o elektrifikaciji proge med postajama Podrožco na avstrijski meji in Jesenicami. Ta proga teče skozi osem kilometrov dolg predor, ki ga tudi nameravajo elektrificirati.

Obvestilo

Naprošamo vse svojce bivših borcev španske republikanske armade (leta 1936—1939), ki so padli v Španiji ali v vrstah NOB (1941—1945), da javijo svoje naslove in podatke o padlih Glavnemu odboru Zveze borcev LRS — španska sekcija.

Izvoz elektrike v Italijo

Ugoden potek razgovorov z zastopniki Italije o izvedbi načrta »Jugoeleksport«

Beograd, 14. nov. Danes se je vrnila delegacija jugoslovanskih strokovnjakov, ki jo je vodil generalni direktor jugoslovanske elektrogospodarske skupnosti Čedo Iličević in ki je imela z italijanskimi predstavniki razgovore o možnosti realizacije projekta »Jugoeleksport«. Kakor se je zvedelo, so italijanski predstavniki, ki jih je italijanska vlada pooblastila za razgovore, sprejeli študijo »Jugoeleksporta«. Razgovori so bili uspešni in so italijanski predstavniki elektrogospodarstva pokazali veliko zanimanje za uvoz električne energije iz Jugoslavije. Italijanski inštituti celo proučujejo možnost izdelave projekta za prenos električne energije po podmorskem kablu visoke napetosti, ki bi bil napeljan po Jadranskem morju do južne Italije. Tako bi prihranili izgube, ki bi nastale s prenosom električne energije čez severno Italijo.

Pričakujejo, da bo jugoslovanska delegacija v kratkem obiskala tudi zastopnike avstrijske ga in zahodnonemškega elektrogospodarstva.

Do teh obiskov je prišlo na priporočilo izvršnega sekretarja Evropske ekonomske komisije g. Bunara Mirdela, naj države, ki so zainteresirane pri realizaciji projekta »Jugoeleksport«, stopijo v neposredni stik.

Študija o možnosti izvoza električne energije iz Jugoslavije je bila končana letos januarja. Sedaj proučujejo možnost finansiranja projektov, predvidenih v študiji. Gre za gradnjo hidrocentral, ki bi izkoriščale vodno energijo Idrijce, Like-Gacke, Cetine, Trebišnice in Zete. Te hidrocentrale bi na leto proizvajale okoli 6.5 milijard kilovatnih ur električne energije, od česar bi ostalo za izvoz okoli 5 milijard. (Jugopres)

Povratek delegacije srbske pravoslavne cerkve iz Grčije

Beograd, 14. nov. Davi se je vrnila v Beograd z 20-dnevnega obiska v Grčiji delegacija srbske pravoslavne cerkve, ki jo je vodil patriarh Vikentije.

Po prihodu je patriarh Vikentije izjavil, da je bila delegacija sprejeta v Grčiji zelo prisrčno ne samo v cerkvenih, temveč tudi v uradnih državnih krogih. Med drugim je navedel, da so delegacijo prepeljali do Krfa in Svete gore z ruškim grško vojno mornarico. Na povratku se je delegacija ustavila v Skoplju, kjer so imeli njeni člani razgovore s člani iniciativnega odbora za organiziranje pravoslavne cerkve v Makedoniji in kjer jih je sprejel tudi predsednik izvršnega sveta Makedonije Ljubča Arsov. Čeprav niso bili sprejeti nobeni sklepi, je patriarh poudaril, da bo to srečanje mnogo pripomoglo k ureditvi raznih med srbsko pravoslavno cerkvijo in pravoslavno cerkvijo v Makedoniji.

Slovenski Poročevalec

UREJUJEJO:

SERGEJ VOSNJAK (glavni in odgovorni urednik)
FRANCEK DRENOVEC (notranja politika)
ALEKSANDER JAVORNIK (gospodarstvo)
DUŠAN [illegible] (inozemska politika)
MILAN SEGA (kultura)
STANE LIPAR (šport)
Za [illegible] odgovarja:
BORIS KRMAC

Ali cene mesa ne bi mogle biti nižje

Ponudba živine in prašičev na tržiščih v Sloveniji pa tudi drugod po državi se je zadnji čas nenavadno povečala, tako da ostajajo neodkupljene velike količine blaga. Temu je vzrok deloma dejstvo, da se je izvoz živine in prašičev iz Jugoslavije zadnji čas skoraj popolnoma ustavil. To velja tako za Italijo, kjer trenutno ne kažejo zanimanja za nakup našega mesa, pa tudi za Avstrijo in Nemčijo, kjer so nam konkurenčne Madžarska, Romunija in Poljska, ki nudijo svoje blago po dosti nižjih cenah. Za večjo ponudbo pa najbrž tudi ni najmanjši vzrok povečana proizvodnja. Visoke odkupne cene, ki jih letos beležimo na tržišču za živino, so bile za rejce stimulativne in so na ta račun verjetno tudi mnogi povečali število repov v svojih hlevih. Ob tem dejstvu pa se danes vsakemu logično mislečemu človeku nujno vsiljuje vprašanje, ali ni sedaj nastopil ugoden trenutek, da bi cena mesa padla, ko je šla poprej (izven sezone) vse leto navzgor. Ko smo se s tem vprašanjem obrnili na nekatera odkupna podjetja z živino, so nam v tem smislu pritrdili. Mnenja so celo, da zaradi izredno velike ponudbe tudi odkupne cene za živino in prašiče, ki so bile pred kratkim dogovorjene pri Trgovinski zbornici LRS, ne bodo mogle v tem položaju držati, temveč bodo morale iti navzdol. Opozorili so nas na problem, ki se pri dogovarjanju pojavlja. Namreč to, da tudi tedaj, ko je tržišče ugodno in dobro založeno, tako proizvajalci kakor podjetja in zadruge mislijo, da je treba držati dogovorjeno ceno in da izpod nje ni mogoče odkupovati. To mnenje je seveda zgrešeno in zelo v škodo potrošnikov. Tudi tako »ganljiva« skrb za proizvajalce, ki jo tu in tam kažejo kmetijske zadruge, češ, kaj pa naj potem kmetje, če jim bomo ponudili nižjo ceno, ali naj peljejo živino nazaj domov, ni umestna. Jasno! To se je vedno dogajalo, se drugod po svetu dogaja, in nič nezdravega ne bi bilo, če bi se začelo spet dogajati tudi pri nas. Ko bi le odkupna podjetja in zadruge vsaj včasih pokazale le malo take skrbi tudi za potrošnike, katerim se stalno ponavlja, da dobe za isto količino denarja čedalje manj mesa. Žal pa se dogaja največkrat ravno nasprotno in sicer to, da podjetja in tudi zadruge niso pri tem neprizadete, skušajo na vse mogoče načine izigrati celo najvišje dogovorjene odkupne cene.

Tako nekatere kmetijske zadruge, grobo izkoriščajo dejstvo, da se je uveljavilo dogovarjanje najvišjih odkupnih cen neposredno pri proizvajalcih. Take zadruge namreč mislijo, da zanje, kot nekake posrednike proizvajalcev, najvišje dogovorjene odkupne cene ne veljajo. Tako zaslužijo samo pri živini posamezne kmetijske zadruge od 10 do 20 dinarjev pri kilogramu, so pa tudi primeri kot na primer KZ Križevci, ki je pri prodaji živine »Dravi-export-import«, Maribor, zaslužila v povprečju 43 dinarjev pri kilogramu. Praksa je pokazala in to ne samo pri živini, da bi dogovor o najvišjih odkupnih cenah moral veljati tudi za zadruge. Zelo »vpeljano« izigravanje dogovarjanja cen je tudi to, da odkupna podjetja in zadruge lažjo živino deklarirajo kot težjo, ki jo plačajo po dogovorjeni ceni. Tako je bilo na primer ob pregledu KZ Šentlovrenc in Mokronog ugotovljeno, da sta omenjeni zadrugi plačevali govejo živino to je vole po ceni 140 do 145 dinarjev kilogram žive teže in tako kupljeno živino prodajali nakupovalcu »Živinopromet« iz Ljubljane. Ker je veljala najvišja dogovorjena odkupna cena za kilogram žive teže 125 dinarjev, se je nakupovalec omenjenega podjetja dogovoril z zadrugo, da mora zadruga plačani znesek podeliti z najvišjo dovoljeno odkupno ceno 125 dinarjev in za dobljeno težo obremeniti podjetje »Živinopromet«. Ob tej priliki je KZ Šentlovrenc prodala »Živinopromet« 31 glav živine, KZ Mokronog pa 27 glav živine, pri čemer pa je KZ Šentlovrenc namenoma prikazala za 2.583 kilogramov večjo težo, KZ Mokronog pa 1.011 kilogramov. Takih primerov bi lahko navedli še veliko.

Toda, da se vrnemo še enkrat na osnovno misel. Naša odkupna podjetja in seveda tudi zadruge morajo izkoristi to konjunkturo in vplivati na znižanje cen mesa in živine. Tako bi po mnenju nekaterih strokovnjakov goveje meso v Ljubljani lahko padlo od 260 na 250 do 240 dinarjev pri kilogramu, svinjsko pa od 340 na 320 dinarjev. Ker so cene po različnih krajih različne, bi seveda verjetno za omenjeni znesek ustrezno lahko padle tudi drugod. V tem pogledu naj bi naša podjetja posnemala zglede, ki jih že imamo v nekaterih drugih republikah. Tako so na primer mesarska podjetja v Kragujevcu na pobudo trgovinske zbornice znižala cene govejemu in ovčjemu mesu za 20 dinarjev pri kilogramu, in telečjemu za 10 dinarjev pri kilogramu. Zbornica je namreč ugotovila, da so bile cene mesu nesorazmerno visoke v odnosu do cene živine. Kaj slaba perspektiva za našega potrošnika bi namreč bila, če bi podjetja in proizvajalci izkoriščali samo »vzroke« za povišanje cen, ne pa tudi vzroke za znižanje. Nižje cene pa so, kot smo zgoraj videli, nujne tudi za naš izvoz.

A. J.

Ali se ministri kregajo?

Nekaj izza kulis ženevske konference

Ko sem se v začetku tega tedna vrnil domov z ženevske konference (deviz nisem imel dovolj, da bi ostal do konca zasedanja), me je gospodinja — dobra duša — takoj vprašala, ali se ministri zelo »kregajo« na sejah. Povedal sem ji, da tega ne vem čisto natančno, ker nisem bil zraven. Začudila se je, češ, kaj novinarji ne sedijo v sobi, kjer zasedajo ministri? Odgovoril sem ji, da ne, in zdi se mi, da sem v njenih očeh prece izgubil . . .

Menim, da je nekatere stvari bolje povedati prepozno kot pa nikoli. In sem se odločil opisati, kako se odvijajo takšne mednarodne konference.

Nobena mednarodna konferenca ne bi mogla funkcionirati, če ne bi imela sekretariata, ki skrbi za varnost udeležencev, skrbi za potrebne prostore in opremo, za tiskovine in razdelitev raznih dokumentov itd. Na sedanji ženevski konferenci skrbi za to skupni sekretariat štirih delegacij. Osebje so dale delegacije, deloma pa ga je »posodila« OZN, ki ima v Ženevi svoje evropsko središče. Šef sekretariata je Rus Jerofejev, ki skupaj z ameriškimi in francoskimi kolegi vodi delo sekretariata.

Za varnost udeležencev sekretariat zelo skrbi. Nikoli ne bom pozabil, kako so varnostni organi že prvi dan, ko smo čakali na prihod ministrov, natančno pregledali novinarje. Tisti, ki so imeli s seboj fotoaparate, so jih morali odpreti, da so jih lahko detektivi natančno ogledali. Ostale pa so sicer hitro, vendar pa strokovnjaško pretipali od vrata do peta. Iz novinarskih vrst je bilo takoj slišati vzdihe, češ tudi mi bi bili radi detektivi, da bi takole »prekontrolirali« kakšne simpatične novinarke.

Dulles, MacMillan, Molotov in Pinay se sestajajo v Palači narodov. Tja novinarji ne hodijo saj nimajo česa videti, razen seveda, če jih ne zanima, kako so bili ministri oblečeni. Seje so namreč tajne in so navzoči samo najožji sodelavci ministrov in prevajalci.

Kaj so na sejah govorili, ali, če so se kaj kregali, novinarji res zvedo kmalu po konferenci, kajti vsaka delegacija ima svojega predstavnika za tisk, ki novinarjem pove, kaj je bilo na seji. Jasno pa je, da pove samo tisto, kar so na seji določili, da pride v javnost. Seje ministrov so pač »privatne«, kot pravijo Francozi.

Tiskovne konference so po navadi okoli osme ure zvečer ali pa še pozneje. Za mnoge liste je to prepozno in razumljivo je, da so mnogi novinarji, ki sedijo na konferencah, zelo na trnih, ker se jim mudi oddati poročilo.

Novinarji hodijo osebno na konference ali pa poslušajo konference s pomočjo slušalk v svojih sobah ali pa v veliki dvorani, ki je na razpolago vsem tistim novinarjem, ki nimajo svojih sobic. Novinarji, ki se jim najbolj mudi, to so sodelavci raznih agencij, spremljajo potek tiskovnih konferenc kar v svojih sobah, kjer imajo več možnosti za hitro delo. Ker pa vseh štirih konferenc ne morejo hkrati poslušati, se morajo odločiti, katero bodo poslušali. Ponavadi se odločijo za francosko konferenco, ki je najkrajša in dovolj informativna.

Najdaljša je ruska tiskovna konferenca. Ne samo zato, ker se prevaja v angleščino in francoščino, temveč tudi zato, ker je g. Iljičev najbolj dolgovezen. Navadno so konference drugih delegacij že zdavnaj končane, ko se je ruska komaj dobro začela.

Nekega dne sem nekoliko zamudil začetek ameriške konference in sem se močno začudil, ko so iz dvorane že pridrvel novinarji. Vzrok za takšno tekmovanje mi je postal jasen šele, ko sem spoznal posebnosti ameriških tiskovnih konferenc. Američani najprej povedo, v kakšnem ozračju je potekala seja, ali so bili ministri dobre volje in ali je Molotov povedal kakšno šalo. Mnoge zahodne novinarje, predvsem ameriške, zanima samo to, medtem ko se za delo prav nič ne zanimajo.

Razne predloge ministrov za rešitev posameznih vprašanj, ki so na dnevnem redu, dobijo novinarji še pred koncem seje, takoj, ko so jih ministri prebrali. Ti predlogi so ponavadi že tiskani v vseh treh jezikih, ki jih uporabljajo na konferenci. Mnogokrat pa teh izvodov ni dovolj za vse in se zato v Maison de la Presse vname prava birka, v kateri »jo potegnejo na kratko« tisti, ki ne znajo uporabljati svojih komolcev.

Novinarji v Ženevi torej ne sedijo ministrom za hrbti in ne morejo vleči na ušesa, če se kaj kregajo. Kljub temu pa na razne načine točno zvedo, kakšne volje so bili ministri.

Pripovedujejo, da so se zahodni ministri nekega dne dogovorili, kako bodo na seji nastopili. MacMillan naj bi bil zmeren, Pinay malo ostrejši, Dulles pa najhujši. Zgodilo pa se je, da se je Dulles med sejo premislil in govoril drugače, kot je nameraval. Pinay, ki ni imel časa, da bi svoj nastop vskladil, je nastopil, kot je bilo dogovorjeno, in se je od vseh treh zahodnih ministrov najbolj kregal in bil najbolj nepopustljiv.

Kaj je po seji monsieur Pinay povedal ministru Dullesu, pa res ne vem.

Milan Pogačnik

OB ROBU dogodkov

Klerikalni spor

Posarski plebiscit, ki je s svojim »ne« proti evropeizaciji Posarja poslabšal odnošaje med Zah. Nemčijo in Francijo, ima še eno precej presenetljivo posledico. Odprl se je namreč, kakor kaže, nepremostljiv prepad med dvema klerikalnima strankama: med krščansko-demokratsko unijo (CDU) ter med krščansko ljudsko stranko, ki ji predseduje odstopivši predsednik posarske vlade Johannes Hoffmann.

Nasprotje med obema strankama je bilo že med agitacijo pred plebiscitom, ker je bila CDU nasprotnica posarskega statuta, medtem ko se je vladajoča krščanska ljudska stranka zanj zavzemala. To nasprotje je tudi povzročilo, da se je z bojem za posarski statut in proti njemu združil tudi boj proti predsedniku vlade Hoffmannu. Kakor znano, je predsednik vlade Hoffmann po končanem plebiscitu odstopil, ostal pa je seveda še vedno predsednik krščanske ljudske stranke.

Boj proti njemu in tudi proti njegovi stranki pa zdaj z vso vnemo vodi CDU in predsednik te klerikalne politične organizacije dr. Hubert Ney je zdaj z vso odločnostjo poudarjal, da je vsako sodelovanje s Hoffmannovo krščansko ljudsko stranko nemogoče. Po njegovih trditvah hoče CDU združiti vso krščansko prebivalstvo Posarja, odklanja pa pri tem prizadevanju vsako sodelovanje s krščansko ljudsko stranko, češ da ta stranka nima prav nobene kvalifikacije, da bi bila zaveznik ali partner CDU.

Na bojni pohod se je podala tudi Hoffmannova krščanska ljudska stranka, ki meni, da je ona legitimna predstavnica posarskega prebivalstva, medtem ko je bila CDU ustanovljena v Posarju šele v zaletku plebiscitne propagande. Hoffmann je sklical zborovanje delegatov in zaupnikov svoje stranke ter v svojem dolgem govoru poudarjal, da CDU med plebiscitno agitacijo ni pravilno ocenjevala teženj posarskega prebivalstva ter da je tudi škodovala vzajemnosti, ki bi morala vladati med krščansko prebivalstvo zastopajočimi organizacijami. Tako odločno kot dr. Ney sicer ni odklanjal vsakega sporazumevanja in sodelovanja s CDU, naglasil pa je, da si ne bo dala njegova stranka od CDU ničesar diktirati. Delegati in zaupniki krščanske ljudske stranke niso potrdili vsega, kar je Johannes Hoffmann povedal, in bo zdaj dokončno stališče krščanske ljudske stranke določeno šele na izrednem kongresu stranke, ki bo 20. tega meseca.

Ta spor med klerikalci v Posarju je dokaz, da klerikalne politične organizacije nimajo več enotnega ideološkega temelja, temveč da se predvsem bojujejo za politični vpliv in oblast. Če ne bi bilo v Posarju plebiscita, bi še danes Hoffmannova krščanska ljudska stranka uživala vso podporo CDU in tako tudi današnjega režima Zahodne Nemčije. Hoffmann si te podpore ne bo mogel več pridobiti in tako se utegne kmalu zgoditi, da bo prišlo tudi v njegovi stranki do razkola.

—tg

Lonardi je zavozil

preveč na desno, zato je moral iti — Tak je videz po prvih poročilih o »revoluciji med revolucionarji« v Argentini

Buenos Aires, 14. nov. (AFP) Vojaške sile Argentine so po odstopu generala Lonardija zaupale položaj predsednika republike generalu Aramburi, položaj podpredsednika pa Isaacu Rojasu. Potrjeno je bilo, da bodo dosedanji ministri vojske, letalstva in mornarice ostali na svojih položajih.

Novi predsednik general Pedro Aramburu je po prisegi poklical na razgovor člane posvetovalne junte, ki so včeraj zjutraj odstopili.

V sporočilu, ki ga je poslal argentinskemu narodu, je novi predsednik izjavil, da je general Lonardi izročil oblast vojaškim silam zaradi težav, k jih ni mogel rešiti. Aramburu je dejal, da so njegovi smotri enaki tistim, ki sta jih že objavila bivši predsednik Lonardi in podpredsednik Rojas. General Aramburu je v daljšem govoru povedal, da bodo delavci obdržali in obogatili svoje pridobitve, da pa je treba žrtve, ki jih narekuje gospodarski položaj države, po gospodarski zmogljivosti razdeliti na vse. Dejal je, da bo ustanovljena »revolucionarna junta«, sestavljena iz ministrov vojske, letalstva in mornarice, ki bo edina imela pravico podpisovati ukaze začasne vlade.

Na poziv novega predsednika generala Pedra Arambura so člani narodne posvetovalne junte preklicali ostavke, ki so jih bili podali včeraj zjutraj.

Bivši predsednik Lonardi je sinoči izjavil, da niso resnične vesti, da bi bil odstopil. Del vojaških sil da ga je odstavil s predsedniškega mesta.

Predsedstvo Argentine je danes objavilo sporočilo, v katerem pojasnjuje sinočnje spremembe. Kakor je razvidno iz sporočila, vladna kriza ne bo imela za posledico »nikake spremembe smotrov revolucije«. Nesoglasja, ki so napotila generala Lonardija, da je izročil oblast v roke oboroženih sil, so nastala zaradi različnega mnenja glede izbire ljudi, ki naj bi opravljali vladne dolžnosti, in to je bil edino jabolko spora. General Lonardi je ministru za notranje zadeve in pravosodje Eduardu Buzu predvčerajšnjem povedal, da ima namen razdeliti to ministrstvo ter notranje zadeve zaupati Luisu Mariji de Pardu. Buz je odklonil ministrstvo za pravosodje, ki mu ga je bil ponudil Lonardi. Nekoliko pozneje so ta resor zaupali Velaru de Irrigoyenu in ta sklep je povzročil nezadovoljstvo oboroženih sil in javnosti. Nato so odstopili člani narodne posvetovalne junte, ki pripadajo radikalni, socialistični, demokratsko krščanski, demokratski in demokratsko progresistični stranki. General Lonardi pa je navzlic nastali krizi ostal pri svojem in sklenil izročiti oblast oboroženim silam, ki so predsedniško mesto soglasno zaupale generalu Pedru Aramburu.

Sporočilo navaja na koncu, da je novi predsednik izročil resor ministrstva za notranje zadeve Eduardu Buzu, ki bo začasno tudi minister pravosodja.

Sekretariat za tisk in kulturno dejavnost je objavil sporočilo, ki pojasnjuje vzroke dogodkov, ki so privedli do odstopa začasnega predsednika generala Lonardija. Sporočilo pravi, da je Lonardija, odkar je postal predsednik, obkrožala »majhna skupina reakcionarjev, ki so se izdajali za katoličane, da bi laže dosegli svoj namen«. Ta skupina je skušala na vse mogoče načine »popačiti soglasno voljo naroda in oboroženih sil«. Položaj je potemtakem narekoval končno rešitev, nadaljuje sporočilo, »da bi bil rešen pravi narodno republikanski značaj osvobodilne revolucije. Oborožene sile so končale nevarne spletke in omogočile revoluciji nadaljevanje po poti demokracije, pravic in spoštovanja človekove osebnosti, od katere se le-ta ne bo nikoli ločila«.

Sinoči pozno je bila imenovana »vojaška revolucionarna junta«, ki jo sestavljajo podpredsednik admiral Isaac Rojas ter ministri vojske, mornarice in letalstva. Nova junta bo podpisovala ukaze in zakone, ki jih bo z zakonodajno oblastjo izdajal začasni predsednik general Aramburu. Odobravala bo tudi načrte izjav in druge važne ukrepe predsednika.

Novi argentinski predsednik divizijski general Pedro Aramburu je star 52 let in je bil po letu 1939 profesor na visoki vojaški šoli, nato pa generalni ravnatelj orožništva. Čin polkovnika je dobil leta 1947, brigadni general je postal 1951, divizijski pa leta 1954, ko je bil imenovan za ravnatelja vojaške šole. Po padcu Perona je bil imenovan za načelnika generalnega štaba argentinske vojske.

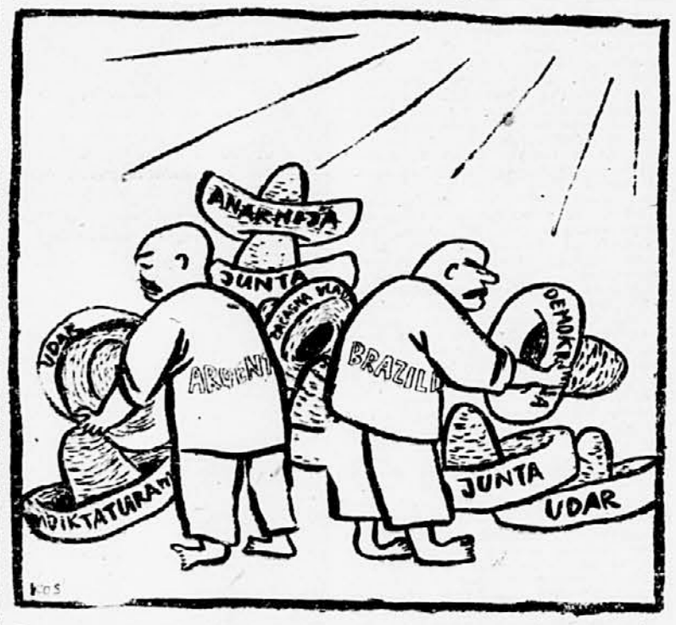

»Če ne bova kmalu izbrala pravega, se bova ob tem preizkušanju še pošteno opekla...« (Karikatura: B. Kos)

Ben Jusef govori

Casablanka, 14. nov. (AP). — V govoru, ki ga je prenašala radijska postaja Maroko, je sultan Ben Jusef izrazil željo, naj bi mir in strpnost zavladala v svobodnem in neodvisnem Maroku, tako da bo ves narod, ne glede na vero in narodno pripadnost, čutil osebno in lastninsko varnost.

»Želel bi«, je dejal Ben Jusef, »da bi dala moja vrnitev Maročanom in Francozom, živečim v Maroku, priložnost, da bi obnovili ozračje zaupanja, potrebno za utrditev prijateljstva, ki naj jih združi«.

Francoski generalni rezident v Maroku Andre Dubois je ukinil prepoved časopisa »Erai el am«, glasila demokratske stranke neodvisnosti. Časopis ni izhajal od decembra 1952.

Po podatkih francoskih zastopnikov je bilo v atentatih maroških upornikov konec prejšnjega tedna ubitih 18 ljudi, ranjenih pa 11. Samo v Casablanki je bilo mrtvih 13, ranjenih pa šest. V spopadih 10. in 11. novembra pri Džebel Buskuru in Džebel Pineti so francoske sile izgubile deset mož, 24 pa je bilo ranjenih. Maroški uporniki so imeli 11 mrtvih.

Slovo italijanske radijske delegacije

Ljubljana, 14. nov. Po šestdnevnem obisku je danes odpotovala iz Jugoslavije delegacija italijanskega radia, v kateri so bili: generalni direktor radia ing. Vicentini, tehnični direktor ing. Castelnuovo in direktor za zveze z inozemstvom dr. Zaffroni. Italijanska delegacija je s tem obiskom vrnila obisk predstavnikov jugoslovanskih radiopostaj junija letos. Italijanski gosti so si ogledali Beograd, Novi Sad, Zagreb in Ljubljano. V Ljubljani so si ogledali radijsko postajo, oddajnika v Domžalah in na ljubljanskem gradu ter nekatere mestne zanimivosti. S.

Burns predlaga super-cono

za preprečenje novih spopadov med Izraelom in Egiptom — Politični odbor Arabske lige zaseda

KAIRO, 14. nov. (Tanjug). V kairskih političnih krogih menijo, da bodo na izrednem sestanku političnega odbora Arabske lige razpravljali o predlogu britanskega predsednika Edena za rešitev palestinskega vprašanja.

V krogih, ki so blizu vladi, se je zvedelo, da je egiptovski predsednik Naser odgovoril na predloge Združenih narodov za zmanjšanje napetosti na izraelsko-egiptovski meji. Čeprav podrobnosti predloga, ki ga je izdelal Burns, niso znane, so v diplomatskih krogih prepričani, da gre predvsem za določitev »super cone« pri el Audži, široke 12 km, ter poziv izraelskim in egiptovskim silam, naj se umaknejo za 6 km.

Iz poučenih virov se je zvedelo, da sta kanadski minister za zunanje zadeve Pearson in predsednik britanske vlade danes popoldne govorila o izraelsko-egiptovskem sporu.

»Al Ahram« piše, da bo v Egipt v kratkem prišla sirijska vojaška misija, misija egiptovske vojske pa bo odpotovala v Damask. Njuna naloga bo proučitev ukrepov v zvezi s pred kratkim podpisanih vojaškim paktom med Sirijo in Egiptom.

Politični odbor Arabske lige je sprejel resolucijo o zelenici Buraimi. V diplomatskih krogih se je zvedelo, da je v njej obsodil britanske korake v oazi in v vsem podprl stališče Saudove Arabije.

Iraški senator Tufik Suvaidi, bivši predsednik iraške vlade in predsednik stalnega ekonomsko-finančnega odbora Arabske lige, je danes odpotoval v Kairo na sejo tega odbora. Na dnevnem redu so trgovinski in tranzitni sporazumi med državami članicami Arabske lige, skupna tarifna, gospodarska in finančna pomoč arabskih držav Jordanu in razvoj lahke in težke industrije v arabskih državah.

Iz Bagdada se je zvedelo, da je končan sestanek »odbora za bojkotiranje Izraela«. Generalni ravnatelj tega odbora Abdel Kerim je dejal, da bodo predlogi o tem vprašanju v kratkem poslani vladam arabskih držav.

MEDO — »Obrambna organizacija Srednjega vzhoda«

Bagdad, 14. nov. (AFP) Kakor se je zvedelo iz pooblaščenih krogov, se bo bagdadski pakt, čigar članice so Velika Britanija, Turčija, Irak, Pakistan in Perzija, imenoval uradno »obrambna organizacija Srednjega vzhoda« (MEDO). Razen ministrskega sveta bo imela ta organizacija tudi dva stalna odbora, vojaškega in ekonomskega. Vojaški odbor bo sestavljen iz načelnika generalnih štabov držav članic in ameriškega opazovalca, v drugem odboru pa bodo zastopniki držav članic in drugih srednjevzhodnih držav, ki niso članice, pa je delo tega odbora važno tudi za njih.

Magsaysayev vpliv je zmagal

Manila, 14. nov. (AFP) Vladna nacionalistična stranka je zmagala na volitvah 8. novembra. Tako kažejo volilni rezultati 90% oddanih glasov. Liberalna stranka je dobila samo enega izmed devetih mest v senatu. Ponovno je bil izvoljen nacionalistični senator Claro Recto, nasprotnik zunanje politike predsednika Magsaysaya.

Doslej je bilo izvoljenih 48 guvernerjev od skupno 52. Od izvoljenih guvernerjev je 40 nacionalistov, 8 pa liberalcev.

Opazovalci so prepričani, da dokazujejo ti izidi osebno priljubljenost Ramona Magsaysaya.

Italija je prenaseljena

RIM, 14. nov. (Tanjug). — Italijanski veleposlanik v Washingtonu Brosio, ki je danes prispel na posvetovanje v Rim, je izjavil, da je letna kvota 5.400 italijanskih izseljencev v ZDA nikakor ne ustreza dejanskim potrebam Italije. Naša država je prenaseljena, je dejal Brosio, in bi se moralo na leto izseliti najmanj dve sto tisoč Italijanov. Amerika bi lahko sprejela letno 30 do 50 tisoč Italijanov, ne da bi porušila ravnovesja delovne sile v državi, pa tudi ne poglavitnih načel MacCarranovega zakona. Brosio je dodal, da bodo njegova prizadevanja pri ameriški vladi usmerjena v tem smislu.

ZA ENOTNE SINDIKATE V TRSTU

Trst, 14. nov. (Po telefonu) Pobudo italijanske Splošne zveze dela (CGIL), da skliče januarja prihodnjega leta v Trstu enotna ustanovna sindikalna skupščina, so tržaški delavci sprejeli z odobravanjem. S svojim pozivom se splošna zveza dela obrača na vse delavce, ne glede na politično usmerjenost, narodnost in versko prepričanje, da združeno prispevajo k ustanovitvi delavske zbornice, ki bo pristopila k splošni zvezi dela. Podobno pobudo je osrednje vodstvo CGIL v Rimu dalo že pred letom, vendar zaradi odpora določenih sindikalnih krogov v Trstu takrat ni bila uresničena. V drugih pokrajinah v Italiji se vsi sindikati, včlanjeni v CGIL že pripravljajo na četrti vsedržavni kongres, ki bo februarja 1956 leta v Rimu.

V socialističnih krogih v Trstu s tem v zvezi poudarjajo, da bi bil začetek široke in prijateljske diskusije s strani levičarske Delavske zveze v Trstu, na katero bi povabili tudi delavce, ki so danes še izvzeti iz te sindikalne organizacije, brez dvoma korak naprej, da se prebrodijo zapreke, ki so se pojavile v Trstu na poti za sklicanje enotne sindikalne ustanovne skupščine.

S. L.

ZDA in novi člani OZN

New York, 14. nov. (AP) — Vodja delegacije ZDA v Združenih narodih Cabot Lodge, je izjavil sinoči, da Združene države Amerike ne bodo nasprotovale sprejemu vzhodnoevropskih držav v Združene narode. Vzdržale pa se bodo glasovanja o sprejemu Albanije, Bolgarije, Madžarske in Romunije in glasovale za sprejem Mongolije.

Lodge je dalje povedal, da bodo ZDA glasovale za sprejem Italije, Avstrije, Finske, Irske Portugalske, Španije, Kambodže, Ceylona, Japonske, Jordana, Laosa, Libije in Nepala. Na koncu je izrazil prepričanje, da bo vprašanje sprejema novih članov v Združene narode rešeno lahko pred koncem sedanjega zasedanja Generalne skupščine.

Demanti iz Ria

Rio de Janeiro, 14. nov. (AFP) V sporočilu, ki ga je sinoči objavil šef policije, je rečeno, da so popolnoma neresnični glasovi, da namerava začasni predsednik republike Nerau Ramos odstopiti. Sporočilo zanika tudi govorice, da bi v državi Pernambuso izbruhnila revolucija.

V času počitka »KAJ VEŠ — KAJ ZNAŠ?«

TELEGRAMI

TEHERAN, 14. nov. (AFP). Vojaško apelacijsko sodišče v Teheranu je obsodilo na smrt bivšega sekretarja CK stranke Tudeh Mortezo Jazdija.

PARIZ, 14. nov. (AFP). Francoska vlada je prepovedala danes vse polete zaradi stavke na pariških letališčih, ki traja že pet dni. Interkontinentalne polete dovoljuje uredba samo z letališča Orly in nekega vojaškega letališča pri Parizu.

HONGKONG, 14. nov. (Reuter). Burma in LR Kitajska sta po enomesečnih pogajanjih sklenili pogodbo o poštnem in telegrafskem prometu preko Cejlona.

PESHAWAR, 14. nov. (AFP). Radio Kabul poroča, da je za danes sklicana velika narodna skupščina »Lojdžirga«, da bi razpravljala o politiki Afganistana v zvezi z zahodnimi pokrajinami Pakistna. »Lojdžirga« ni stalni parlament, temveč izredna skupščina, ki jo sklicujejo samo v nujnih primerih.

BERLIN, 14. nov. (AFP). Vzhodnonemški minister za trgovino Rau je sporočil, da bosta Egipt in Vzhodna Nemčija izmenjala trgovinski misiji, ki bosta imeli konzularni status.

Neodestur zaseda

Sfaks, 14. nov. (AFP) V Sfaksu se bo jutri začel kongres tunizijske stranke Neodestur. — Navzoč bo tudi egiptovski opazovalec šejk el Bakhory, minister za versko imovino. Predsednik Neodesturja Habib Burgiba je bil poslal povabilo egiptovski vladi, naj pošlje na kongres svojega zastopnika.

NOVICE V SLIKI

V cerkvi sv. Jurija v Addis Ababi je bila slovesnost ponovnega kronanja etiopskega cesarja, o kateri poroča naš dopisnik

ETIOPIJA JE DOBILA NOVO USTAVO

Slavnosti v Addis Ababi

OD IZREDNEGA DOPISNIKA »SLOV. POROČEVALCA«

Addis Ababa (Ababa in ne Abeba!) pomeni po naše »Novi cvet«. V deževni dobi, ki traja okoli štiri mesece, je po njej že dolgo vse mesto v cvetju, pa tudi sredi sušnih dni ga je v vrtovih mnogo več kot pri nas. Zato mesto po pravici zasluži to ime. — Addis Ababa se je več mesecev pripravljala, da bi dostojno proslavila srebrni jubilej, 25. obletnico kronanja cesarja Haile Seliassia. Tisti, ki so jo videli pred pol leta, bi jo danes komaj spoznali. Nekateri trgi in manjše ulice, po katerih se je na dan slovesnosti pomikal slavnostni sprevod, so se popolnoma spremenili. Marsikateri tukul (primitivna hišica domačina) so podrli, ulične svetilke so zamenjali z neonskimi cevmi in iz vodovodov že mesec dni teče kristalno čista voda.

Vsa ta dejavnost je imela en sam namen: pripraviti vse za 3. november. Do tega dneva je moralo biti vse gotovo, vse na svojem mestu in vse pripravljeno za sprejem množice tujcev — turistov in poslovnih ljudi. Vse je bilo na moč zaposleno, mesto pa je zavzel pravi ameriški tempo. V bližini letališča se je dvignilo novo mesto, mednarodni sejem, ki ga bodo odprli v okviru proslave. Dve besedi »Coronation« in »Exhibition« gresta od ust do ust in odpirata vsem, ki kaj znajo, vsa vrata na široko. Pravijo, da zaslužijo srečni obrtniki v teh dneh tudi po 200 etiopskih dolarjev na dan (okoli 80 ameriških dolarjev). Seveda je to nekaj izjemnega in prav ti zaslužki povedo, da so se nekateri na sejmišču ušteli in da mora sedaj denar nadomestiti čas.

Tudi Jugoslovani imajo svoj delež v tem mravljišču. Na prvem mestu je seveda naš umetnik Augustinčič, ki je zgradil na velikem trgu pred dvorcem 27 metrov visok obelisk z bronastimi reliefi. »Yugo-Ethiopian Comp.« pritiska na vse registre, da bi lahko do začetka slovesnosti odprla svojo novo trgovino in se s tem uvrstila med največja podjetja v Addis Ababi. Na sejmišču že stoji 70 metrov dolga železna konstrukcija našega razstavnega paviljona, ki je prav gotovo eden izmed največjih. Radovedni smo le, kaj bo v njem. Razumljivo je, da tudi mi v bolnišnici St. Paul ne držimo rok križem. Belimo bolniške paviljone, popravljamo vodovodno in električno mrežo, iz Dire-Dawe pa smo dobili za bolniške postelje kar 200 odličnih novih žimnic.

Slika dejavnosti pred proslavami ne bi bila popolna, če ne bi omenili, da so te dni slovesno in v prisotnosti cesarja odprli sodobni hotel »Ghion«, ki ima na vrtu ogromen plavalni bazen, v katerem je voda iz zelo toplega vrelca, ki je v neposredni bližini. Hotel bi bil v ponos vsakemu evropskemu mestu. Zgradili so ga z velikimi prispevki cesarja, čisti dohodek pa bo šel za bolnišnico St. Paul, dom slepih, dom otrok-gobavcev in pa bolnišnici v Harrari. Ne smem pozabiti tudi na pravkar končani parlament, v katerem je imel cesar svoj prestolni govor 4. novembra, na novo asfaltirane ulice, nove očiščevalne naprave v vodovodni mreži, na okrepitev električne centrale, higienske naprave v mestu itd.

Opisal sem le del tega, kar je v mestu novega in koristnega, je pa seveda še mnogo stvari, ki bi jih bilo vredno omeniti, vendar pa o tem kdaj pozneje.

DAN KRONANJA

Zbudijo me koraki na asfaltu. Ura je nekaj čez pet. Skozi priprto okno je videti prvo jutranjo zarjo, ki se bori z ulično neonsko svetlobo. V resnici je še noč, še posebej v teh krajih, kjer se začne dan šele med osmo in deveto uro dopoldne. Toda danes ni navaden dan. Mesto je v tem jutranjem polmraku že oživelo.

Tudi meni ni več do spanja, ne do lenega poležavanja. Tretji november je dan srebrne obletnice kronanja cesarja. Svečanosti se začnejo že ob pol osmih zjutraj z odkritjem Augustinčičevega spomenika pred dvorom.

S sinovoma grem na pot kar peš, ker se nič ne ve, katere ulice bodo za promet zaprte. Na pločnikih je že mnogo ljudi. Na cesto ne sme nihče. Varuje jo vrsta policije v slovesnih črnih uniformah z belimi tropskimi čeladami. Drugi kordon pa drži cesarska garda, ki ima za današnje slovesnosti čelade, okrašene s šopi prave levje grive. Vse to ni za varnost suverenov, ki jih vidimo skoraj vsak dan na mestnih ulicah, temveč zato, da bi bilo vse čimbolj slovesno in da bi ulice ostale proste.

Domačini so brez izjeme v svojih snežnobelih oblačilih, po ulicah pa drvijo le redki, z rdečimi številkami označeni avtomobili, s katerimi se peljejo aristokrati, visoki uradniki in diplomatski predstavniki. Na trgih in širokih ulicah so postavljene tribune za petične radovedneže — cena enega samega sedeža je 10 etiopskih dolarjev. Hitim, kolikor se pač da v tej gneči. V daljavi, na koncu dolgega in širokega bulevarja se v soncu zablešči beli obelisk. Šele ko pridem bliže, opazim, da so reliefi pokriti z belim zagrinjalom.

»Kovača odrini, pa sem pridi, da ne bom sam!« Pogledam po tribuni. Prav pri vrhu sedi Jože (dr. Satier) in mi maha. In, glej ga spaka, ni sam, sredi treh Avstrijk sedi. Poznam jih, nekje od Celovca so doma. Ne premišljujem dolgo. Ko pridem do družbice, ujamem še zadnje Jožetove stavke o zgodovini spomenika, ki je pred nami.

Veliki trg je v morju zastav, iz zvočnikov grmijo koračnice in domači napevi, pred spomenikom pa čaka mala četa osmih mož v sivih delovnih oblekah. Osem Dalmatincev-kamnosekov čaka na cesarja, da bi mu izročili svoje delo.

V zraku zavalovi melodija znane koračnice, od dvora sem pa se že vidi nemirni odsev sonca v reflektorjih motornih vozil, ki se približujejo. Tribuna se spremeni v stojišče. Malo sem razočaran, ker ne vidim kočije z našimi belimi lipicanci. Na čelu cesarske kolone je policija v novih uniformah in na novih motornih kolesih. Pred spomenikom se ustavi le velika zelena limuzina. Cesar se počasi vzpenja po stopnicah k piramidi. Brez govorov, v popolni tišini, zdrsi zagrinjalo na tla in Addis Ababa ima svoj najlepši spomenik.

Sprevod počasi krene naprej v cerkev sv. Jurija, kjer čakajo cesarja vsi dostojanstveniki in diplomatski zbor. Po skoraj triurnem ceremonialu pa se visoki slavljenec vsede v znamenito stekleno in pozlačeno kočijo, v katero je vpreženih šest belih konj (iz Jugoslavije pripeljanih lipicancev.) Kočijaži in jezdeci so v bogatih rdečih livrejah, ki so obšite z zlatom.

Dolgi živopisan sprevod se zvrsti. Najprej 150 mož garde godbe v rdeče-modrih uniformah, nato oddelki redne armade, garda, fanfaristi, poglavarji plemen in drugi dostojanstveniki na konjih v slikovitih narodnih nošah. V soncu se prelivajo vse mogoče barve, sonce se svetlika na zlatih in srebrnih vezeninah, perjanicah, kopjih, ščitih. Vrstijo se sedla vseh oblik, levji kožuhi, slonokoščeni ornamenti itd. Le kdo bi mogel vse to opisati! Na koncu sprevoda pa je steklena in zlata kočija, v njej cesar in cesarica, takoj za njima manjša kočija s prestolonaslednikom. Okrog njih in za njimi dvorjani, nato pa eskadron gardijske konjenice s praporci.

Oči so že utrujene. Ozrem se okrog sebe. Povsod, na pločnikih, na mostovih, na hribčkih in zidovih, valovi množica domačinov v belih oblačilih, ki slepijo. Moški ploskajo, ženske pa izražajo svoje veselje s svojevrstnimi kriki.

Odpravim se domov. Sonce je danes še posebej pripekajoče, toda vtisov je toliko, da tega sploh ne čutim. Sinova se me oklepata in prebijamo se skozi gosto mrežo domov. Ljudje me stalno nekaj vprašujejo, toda jaz ne odgovarjam na vprašanja, ko imam svojih dovolj: kako daleč je prišlo to ljudstvo v svoji civilizaciji? Kako daleč je v svojem razvoju? Na to je težko odgovoriti, ker ga ne moremo in ne smemo meriti s svojimi merili. Toda današnji dan je pokazal, da ima bogato zgodovino in močno tradicijo.

Dr. Slavko Rebec

Nekaj misli k razpravi o proizvodnosti dela

Vprašanje storilnosti dela je eno od osnovnih vprašanj vsakega gospodarskega sistema. V dobri ali slabi rešitvi tega vprašanja se odraža tako efektivnost določenega gospodarskega sistema, pa tudi ustreznost določene družbeno pravne ureditve, kot nadgradnje nad proizvajalnimi odnosi, ki so v bistvu neodvisni od človekove volje in našega hotenja. Storilnost dela namreč odraža delavčev odnos do dela, s tem pa hkrati povezanost individualnih interesov posameznika s splošnimi interesi, njih medsebojno skladnost, da ne rečemo identičnost. Slaba učinkovitost dela je zunanji izraz neskladnosti določenih proizvajalnih odnosov in iz njih izvirajoče državno pravne ureditve, z določenim načinom proizvodnje. Neustreznost določenih zgodovinskih družbeno ekonomskih formacij napram načinu proizvodnje se je vedno pokazala tudi v neučinkovitosti in nerentabilnosti proizvodnje v okviru določenih proizvajalnih odnosov. Stari družbeni red je moral odstopiti mesto novemu družbenemu sistemu tudi zato, ker je bil nerentabilen in ga je novi družbeni red potisnil ob stran prav zato, ker je bil močnejši zaradi svoje uspešnosti v proizvodnji. Če govorimo o uspešnosti kapitalizma v določenem zgodovinskem razdobju, ima to svoje korenine v tem, da je družba kot celota in ne samo kot kapitalist prišla v okvir takega sistema najlažje in najbolj učinkovito do najvišje proizvodnje, s tem pa tudi do najvišjega možnega obsega ustvarjenih dobrin. Druga je seveda notranja razdelitev tako ustvarjenih dobrin. Določen način proizvodnje zahteva določene proizvajalne odnose in na teh temelječe nadstavbe, državo s svojim pravom. To pomeni tudi maksimalno stopnjo učinkovitosti v zadovoljevanju družbenih potreb, v proizvodnji. Če tu ni potrebne skladnosti in uravnovešenosti, potem to pomeni, da je treba družbeno ekonomske odnose prilagoditi in vskladiti z načinom proizvodnje, ker sicer družba propada, ker se vedno manj proizvaja, ali vedno manj rentabilno, kar ima v bistvu prav iste posledice. Če družba v določeni družbeno ekonomski formaciji ne proizvaja rentabilno, če ne proizvaja toliko rentabilno, kolikor to dopuščajo pa tudi zahtevajo proizvajalna sredstva in način proizvodnje, ki ga je dosegla tehnika, tedaj to pomeni, da proizvajalni odnosi in iz njih izvirajoča nadstavba konkretne družbene ureditve niso v skladu s svojo zakonito, od človeškega hotenja neodvisno osnovo, načinom proizvodnje. Taka družba mora propasti, ker visi v zraku, ker ne temelji na realnih in trdnih tleh, pa naj bo vzrok za to ali sklicevanje na zakonitost sterega družbenega reda in podedovanih pravic ali sklicevanje na doseženo višjo stopnjo v razvoju, ki je še ni, ali izraz hotenja po ustvaritvi idealnejših ekonomskih odnosov, ki v svoji idealnosti stoje daleč iznad realnih okvirov, ki jih tvori nujnost prav določenih družbeno ekonomskih proizvajalnih odnosov z ozirom na določeni način proizvodnje. Prenekateri idealist se mora razjokati nad neizprosno logiko in realnostjo teh družbenih zakonitosti.

Vprašanje proizvodnosti dela je vprašanje učinkovitosti določenega gospodarskega sistema, ta pa mora temeljiti na pravilnem spoznanju in oceni načina proizvodnje in iz tega izvirajočih proizvajalnih odnosov. Nikakršno reakcionarno zaviranje ali nasprotno, idealizirano prehitevanje, ki se ravna po željah in ne po stvarnosti, ne more najti pravega izhoda. Samo tisti ekonomski sistem, ki temelji na realnosti družbenega načina proizvodnje, bo lahko obstal in sam bo avtomatično našel pravi stimulans za ustrezajočo proizvodnost in učinkovitost. To so splošne zakonitosti družbenega razvoja, ki jih je odkril Marx in ki veljajo, če Marxa priznavamo ali ne, ali če se v njegovem imenu tepta njegov nauk.

Proizvodnost dela je preizkusni kamen ustreznosti vsakega gospodarskega sistema, tudi socialističnega. Kot pojavna oblika je bistveni sestavni del ekonomike vsake družbe. Zato ne moremo govoriti o določenem gospodarskem sistemu, ki je sicer dober, le proizvodnost dela morda peša. Če proizvodnost dela šepa, šepa učinkovitost vsega gospodarstva in mora biti tak sistem neustrezen tudi sicer, ker vprašanje proizvodnosti dela ne moremo izločiti iz celotnega kompleksa, ker je njegov bistveni organski sestavni del. Če pri nas rešujemo vprašanje proizvodnosti dela, moramo najprej poiskati trdne osnove v analizi karakterja naše proizvodnje. Ali je naša proizvodnja blagovna proizvodnja ali ni? Če je, moramo iz tega napraviti vse potrebne zaključke. Ali je pri nas delovna sila blago ali ni? Če je še, ali vsaj delno, je treba poiskati odgovor, v čem se kaže tak njen značaj, v kolikor ni, v čem se to pokaže in kakšne posledice izhajajo iz tega itd. Kompleksna analiza osnov, ne samo našega trenutnega sistema v gospodarstvu, ampak osnov načina proizvodnje in iz tega izvirajočih ekonomskih kategorij, nam more ustvariti potreben temelj za pravilne odgovore na osnovna vprašanja, kaj določena situacija od nas zahteva, kaj lahko v danem položaju storimo. Te odgovore bo večinoma diktirala sama realnost, ki morda ne bo vedno odgovarjala našim željam, a se bo treba z njo na vsak način sprijazniti. Tudi vprašanje proizvodnosti dela in sploh učinkovitosti vsega gospodarskega sistema bo moralo dobiti rešitev v odgovorih na ta osnovna vprašanja. Vsako drugačno, parcialno reševanje tega tako izredno važnega vprašanja, ne more prinesti drugega kot morda samo trenutne uspehe, in to navadno prav skromne uspehe, če jih sploh prinese. Nesporno pa je eno: Socialistični družbeno ekonomski sistem je po razvojni stopnji višji od kapitalističnega. Absurdno bi bilo misliti, da bi tak sistem ne bil vsaj toliko učinkovit, kot je kapitalistični. Če ne bi bil, ne bi imel svojega zgodovinsko razvojnega opravičila, pomenil bi korak nazaj v razvoju.

Proizvodnost dela ima več aspektov. Različno bo gledanje na to vprašanje tehnika, različno sociologa, različno ekonomista itd. Gledano samo z ekonomskega stališča, bo važen samo končni efekt. Samo delo ustvarja večvrednost. Za ekonomista bo važno samo vprašanje razlike med vrednostjo, vloženo v proizvodni proces in ustvarjeno novo vrednostjo. O tem si moramo biti na jasnem in zato ne smemo v to področje vmešavati drugih elementov. Višja proizvodnost torej ni v tem, da se delavec bolj fizično napreza, da bolj trpi, da se bolj znoji. Morda trenutno sem in tja, gotovo pa ne v perspektivi. Važno je samo to, da delavec ustvari več nove vrednosti, pa četudi fizično manj trpi, če se manj napreza. Borba za večjo proizvodnost ni borba za večje »garanje«. Borba za večjo storilnost je borba za večji efekt pri delu. Če pogledamo elemente cene posameznega proizvoda, vidimo, da odpade na element »izdelavne plače«, sorazmerno zelo majhen odstotek. (V usnjarski industriji 3—4%.). Če delavec še enkrat več dela, se bo v navedenem primeru v končnem efektu še vedno poznalo sorazmerno malo. Tu ima nadvse važno vlogo tehnična opremljenost podjetja, smotrna organizacija dela in proizvodnega procesa, smotrno izkoriščanje vloženih sredstev, hitro obračanje kreditov, smotrno komercialno poslovanje, pravilno upoštevana razporeditev in število delovne sile itd.

Prav tu pa so največje potencialne možnosti za dvig proizvodnosti dela objektivnega značaja. To zato, ker imamo delavsko upravljanje. Delavsko upravljanje je tisti osnovni element, ki daje ne samo socialistično legitimacijo našega gospodarstva, ampak ki nudi tudi doslej največje, res da še neizkoriščene možnosti za povečanje proizvodnosti dela, ki omogoča, da iz našega sistema napravimo ekonomsko najbolj napreden in učinkovit gospodarski sistem. Delovna sila pri nas ni več samo blago. Delavci so gospodarji, ki so prevzeli agende podjetnika. Če bo naš sistem uspel v celoti izkoristiti te potencialne možnosti, je ne samo uspel, ampak daleč prekosil vse ostale. V našem družbenem ekonomskem sistemu je torej že najdena in tudi ustvarjena objektivna osnova za povečanje proizvodnosti. Treba je le izkoristiti te že podane možnosti. Napredna socialistična praksa je v tem pogledu daleč prekosila ekonomsko teoretično misel, ki iz tega ni znala potegniti logičnih konsekvenc. Te logične konsekvence pa so v tem, da naš ekonomski sistem v celoti prilagodimo temu osnovnemu činitelju. Prilagajanje našega gospodarskega sistema delavskemu upravljanju je osnovna značilnost ekonomskega dogajanja v zadnjih letih. V našem primeru gre za to, da ustvarimo delavcu potreben stimulans za večjo proizvodnost njegovega dela. Ta se kaže v dveh oblikah. Na eni strani stimulacija za večjo storilnost delavca kot mezdnega delavca v okviru blagovne denarnih odnosov. Na drugi strani pa stimulacija za delavca, kot gospodarja družbenih sredstev, ki so dana kolektivu v upravljanje kot podjetniku z ozirom na pravice gospodarjenja s sredstvi, ki so mu bila dana v upravljanje.

Vprašanje stimuliranja glede na prvo postavko ne predstavlja več kot samo kapitalistične okvire. Gre za stimulacijo, ki jo je uvedel in odkril že kapitalistični sistem. Tu nimamo v bistvu kaj več odkrivati, ker je vse že odkril kapitalizem. To je sistem norm, akordov, plačevanje po času in učinku itd. Gre za to, da izkoristimo to, kar je že dano. V tem da tega nismo izkoristili v zadostni meri, ne gre iskati nekih večjih načelnih momentov, ampak je to bolj vprašanje ustrezne ali neustrezne aplikacije že odkritih metod. Toda ta sistem je prav sistem nižje faze, to je sistem »garanja«, sweeting system, ki nam bistvenega povečanja storilnosti ne more prinesti, dasi mora biti v določenem pravilnem razmerju podlaga za sistem višje stopnje v proizvodnosti.

To višjo stopnjo proizvodnosti nam lahko da samo naš socialistični sistem, ki bazira na stimulaciji boljšega gospodarjenja. Pri vedno bolj rastoči tehniki v proizvodnji, vedno boljšem organskem sestavu proizvajalnih sredstev je vprašanje proizvodnosti dela v veliko večji meri vprašanje dobrega gospodarjenja kot pa vprašanje norm, akordov, dasi tudi tega ne moremo zanemariti. Zgodovinska zasluga našega sistema je, da je dal proizvajalcu prav to osnovo za večjo proizvodnost in učinkovitost. To je tisti »punctum saliens«, ki v tem pogledu loči naš gospodarski sistem od kapitalističnega in ga upravičeno in zasluženo uvršča v višjo razvojno fazo. To je epohalna zgodovinska pridobitev naše dobe, ki jo je dalo delavsko upravljanje. Kaže, da te vrednote, ki smo jo v tem primeru videli in obravnavali samo na površini, nismo spoznali dovolj njenega bistva, zlasti pa ne izkoristili. Proizvajalcem je treba ustvariti stimulans ne samo za večjo storilnost v kapitalističnih okvirih, glede česar smo v zadnjem času, zlasti letos, dosegli določene uspehe. Vzpodbude za boljše gospodarjenje pa še nismo ustvarili niti v minimalnih okvirih, kaj šele da bi izkoristili vse velikanske potencialne možnosti. Vsakemu delu, vsakemu naporu mora ustrezati določen interes pričakovanih večjih ugodnosti za tistega, ki daje več dela in več napora. Dokler tega ni, ostanejo vse velike možnosti zaprte in neizkoriščene. Danes še daleč ne moremo trditi, da je v določenem trenutku v gospodarstvu zaposleno ravno toliko delovne sile, kolikor jo zahteva proizvodni proces. Število odvišne delovne sile v jugoslovanski industriji, je zadosti zgovoren dokaz. Sorazmerno hitro se da doseči, da se bo več delalo. Veliko važnejše in pomembnejše, pa tudi težje je vprašanje, da se bo delalo bolj učinkovito in bolj rentabilno. To pa je jedro vprašanja. Za vse to je treba ustvariti interes, ki se bo izražal v materialnih koristih.

France Bučar

Modernizacija gumarske industrije

Med industrijskimi panogami, ki pripravljajo programe za rekonstrukcijo ter modernizacijo, je tudi industrija gume. V bodoče naj bi se znatno povečala proizvodnja avtomobilskih gum, istočasno pa naj bi se zmanjšal uvoz transportnih trakov, ki smo jih samo v lanskem letu uvozili za 376.000 dolarjev. Proizvodnja gume naj bi se do 1960. leta povečala dva in polkrat ter bi tedaj znašal letni bruto produkt te industrijske panoge 36 milijard dinarjev. Zaradi velike iztrošenosti ter dotrajanosti strojnih naprav v vseh šestih naših tovarnah gume, bi nujno morali izmenjati zastarele strojne naprave. Za strojno opremo bi izdali 70 % vseh sredstev, ki bi jih investirali, ostalih 30 % pa bi šlo za gradbena dela.

Do konca letošnjega leta bodo naše tovarne izdelale okrog 8 milijonov parov gumijaste obutve. V zadnjem času so tovarne tudi osvojile proizvodni proces za izdelavo gumijastih trakov, vse od širine 1.20 m do 1.60 metra. Na novo tovarne izdelujejo nekatere avtomobilske gume, gume za traktorje ter trolejbuse ter izdelke iz polne gume, ki jih posebno uporabljajo za gradbene stroje ter transportna vozila.

Sedanja proizvodnja je v primerjavi s predvojno dvakrat večja, 1959. leta je znašala proizvodnja 7.000 ton, 1954. leta 13.500 ton, v letošnjem letu pa bodo tovarne izdelale, kot računajo 14.500 ton gumijastih izdelkov. Čeprav se je proizvodnja avtomobilskih gum trikratno povečala, (1939. leta 721 ton, 1955. leta 2.150 ton), krije domača industrija le 30 % potreb po teh izdel-

GOSPODARSKE VESTI

Francija zahteva povečanje izvozne količine pšenice po mednarodnem sporazumu. — Na mednarodni konferenci v Ženevi bo Francija predlagala, da naj ji dodelijo izvozno kvoto na osnovi novega sporazuma o pšenici v višini 1.5 milijona ton, medtem ko je dosedanja kvota znašala 930.000 ton. Glede predloga o zmanjšanju setvenih površin pa je eden od članov francoske delegacije izjavil, da bi bilo to v nasprotju s francosko agrarno politiko. Na koncu je še dodal, da so izgledi za podaljšanje dosedanjega mednarodnega sporazuma o pšenici nezadovoljivi.

Nove količine nikla za ameriško civilno industrijo. — Uprava za obrambno mobilizacijo je objavila, da bo novembra in decembra meseca na razpolago po 1.1 milijona liber nikla za potrebe privatne industrije, namesto da bi jih dobavili za državne zaloge.

Indeks industrijske proizvodnje v Franciji. — Narodni institut za statistiko in ekonomske študije je izračunal indeks francoske industrijske proizvodnje za mesec september. Na osnovi teh izračunov je indeks proizvodnje dosegel 168 točk v primerjavi s 157 točkami v septembru 1954 ter 138 točkami v septembru leta 1953. V odnosu na preteklo leto je bila proizvodnja večja za 7 odstotkov, v odnosu na leto 1953 pa za 21.5 odstotka.

Argentinski izvoz glicerina — Argentina je prodala 600 ton glicerina »soapliye« Združenim državam Amerike in Zahodni Nemčiji po ceni 383.15 svobodnih dolarjev za eno tono in 1.5 tone farmacevtskega glicerina Paragvaju po ceni 1.350 obračunskih dolarjev za eno tono.

Nova nahajališča premoga v Turčiji. — Pri mestu Kastamonu na področju Azdavaja v Turčiji so odkrili velike sloje premoga. Te sloje bodo začele izkoriščati turške banke, ki bodo dale na razpolago en del potrebnega kapitala.

Nerjaveče jeklo za kovanje denarja v ZDA. — Ameriški proizvajalci nerjavečega jekla so vzpostavili stik z ameriškim ministrstvom za finance glede uporabe jekla za kovanje drobiža, namesto srebra. Do tega je prišlo po naročilu Kostarike za dobavo 500.000 kosov

Serija kamionov ZIS — izdelek tovarne avtomobilov v Mariboru. To je le eden od mnogih napehov desetletne socialistične graditve pri nas, ki jih prikazuje ilustrirana knjiga »Deset let socialistične graditve v Sloveniji«, katero je izdalo Predsedstvo glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

KULTURNI RAZGLEDI

Dobili smo novo revijo

Po daljšem prizadevanju Slavističnega društva, potem ko so prihajale podobne spodbude tudi iz drugih zainteresiranih krogov, zlasti iz Društva prevajalcev Slovenije, se je uresničila koristna in kulturno pomembna zasnova: dobili smo mesečnik »Jezik in slovstvo«, (izdaja Slavistično društvo v Ljubljani, zalaga Založba Obzorja v Mariboru, uredniki dr. Tone Bajec, dr. Marja Boršnik in dr. Joža Mahnič). Novi časopis je potreben zlasti kot organ za kulturo slovenskega jezika in njegov uspeh pri širšem občinstvu bo tem večji, čim bolj se bo ukvarjal z jezikovnimi vprašanji, saj je to težišče tiste žive potrebe, ki je »Jezik in slovstvo« poklicala v življenje. Slavisti na naših šolah so sicer želeli več kakor samo časopis za kulturo slovenskega jezika. Oh izrazito znanstveni »Slavistični reviji« so čutili potrebo časopisa za didaktično prakso na področju jezikoslovja in literarne zgodovine. Program mesečnika »Jezik in slovstvo« nam kaže, da skuša Slavistično društvo ustreči predvsem potrebam pretežne večine svojih članov in da bo zato primerno upoštevana tudi praksa v srednjih šolah.

Toda nešolski krogi, ki so že pred izidom prve številke pokazali razveseljivo zanimanje za novi časopis, pričakujejo, da bo »Jezik in slovstvo« stregel predvsem potrebam jezikovne prakse, potrebam, ki so mnogo večje in širše, kakor je učni načrt srednje šole. Slovenski jezik se neugnano razvija, napredek naše materialne, zlasti še tehnične kulture terja od njega čedalje več. Z novimi potrebami pa nastajajo novi problemi našega izrazoslovja in pomenoslovja. Slavistično društvo v Ljubljani se nedvomno dobro zaveda teh stalno rastočih potreb in zahtev do slovenskega jezika. Njegovo novo, popularnejše glasilo bo s članki »Iz pravorečja in pravopisa, besedotvorja, oblikoslovja in skladnje« podpiralo tudi razvoj našega znanstvenega in strokovnega besedja in izrazja ter prispevalo k razčiščenju mnogih vprašanj iz naše jezikovne prakse. Samo če bo šlo po tej poti, utegne »Jezik in slovstvo« pomeniti mnogo več kakor zgolj časopis za učitelje in prijatelje slovenskega jezika in slovenske književnosti. V »Jeziku in slovstvu« bodo iskali pouka in podatkov vsi, ki se kakor koli ukvarjajo z našimi jezikoslovnimi vprašanji: razen slavistov torej tudi pisatelji, časnikarji, strokovni pisci, terminologi raznih strok in vsi tisti tihi prijatelji našega jezika, ki jih imamo mnogo, saj velja tudi za Slovence, kar je dejal Duhamel o Francozih, da so »narod slovničarjev«.

Prva številka »Jezika in slovstva« kaže dober začetek. Res je, da časopis, ki obsega samo dve tiskovni poli, ne more biti vsebinsko zelo bogat in razgiban, kljub temu je lahko tehten. Spričo skromnega, vendar pa v danih razmerah edino mogočega obsega naj bi revija prinašala samo zaključene članke; nadaljevanja, kakor so v prvi številki, naj bi bila v prihodnje samo izjema. Takšni prispevki, kakor so A. Bajčevi (Vezanje več osebkov s povedkom) in R. Kolaričevi, naj bi bilj pravilo; samo tako bo nova revija vsebinsko živa, ker ji bo mogoče dati kar se da različno in zato tudi mikavno vsebino.

S tem pa ne mislim, da bi se bilo treba izogibati obravnavanju načelnih vprašanj. Tako je težišče prve številke »Jezika in slovstva« razprava akademika prof. A. Sovreta »K tehniki prevajanja latinske proze«. Po naslovu bi utegnil kdo sklepati, da gre za precej specialno vprašanje, ki utegne zanimati zgolj klasične filologe. V resnici je naš mojstrski prevajalec antične književnosti opozoril v tem svojem prispevku na bistvene probleme prevajanja sploh. Pokazal je, kako daleč se sme slovenitelj oddaljiti izvirniku, ne da bi bil zaradi tega »traduttore — triditore«, in v čem je prevajanje leposlovnih tekstov tudi kos ustvarjalnega dela. Zato bo razpravo prof. Sovreta s pridom prebral vsak, kogar zanima problematika prevajanja, in čeprav sem praktično zoper nadaljevanja v reviji takega obsega, sem vesel, da je ta spis izšel, četudi bo zaključen šele v drugi številki.

Zanimiva je tudi razprava Borisa Paternuja »Iz zgodovine slovenske literarne kritike«, ker sega na področje, ki je pri nas malo obdelano (trenutno se spominjam tehtnega prispevka J. Vidmarja o Franu Levstiku kot kritiku), namreč v smotrno obravnavanje razvoja načel in metod slovenske književne kritike. V tej razpravi obravnava mladi pisec predvsem Trdinov »Pretres slovenskih pesnikov« (1850) z njegovim hotenjem, »uvesti v slovensko literaturo objektivno kritiko«. Tudi ta prispevek bo zaključen v prihodnji številki. Podatki in misli v njem pa marsikje lepo osvetljujejo samo problematiko kritike, temo, ki je v novih oblikah pereča tudi danes.

Dr. Anton Slodnjak je prispeval poročilo v Slavističnem društvu in njegovem prizadevanju po razširjenju in poglobitvi slavističnih študij na Slovenskem, dr. Joža Mahnič razglablja vprašanje šolskih ekskurzij, ki so lahko uspešen učni pripomoček pri študiju literarne zgodovine. Izmed drugih prispevkov naj opozorim na Jurančičevo oceno Barčeve »Jugoslavenske književnosti«, na Jakopinovo poročilo o jezikoslovju v Slavistični reviji in na članek o posvetovanju jugoslovanskih slavistov v Ohridu.

»Jezik in slovstvo« izpolnjuje v prikupni obliki dosedanjo vrzel v naši revialni literaturi. Podprimo njegova plemenita in koristna prizadevanja!

B. B.

Prizor iz nastopa kitajskega klasičnega gledališča, ki bo kmalu gostovalo tudi v Ljubljani.

Violinski koncert Sabine Skalarjeve

Po enoletnem študiju v Parizu se je naša mlada violinistka Sabina Skalarjeva vrnila v domovino in priredila pred odhodom v Ameriko v petek 12. t. m. v Ljubljani koncert z visoko kvalitetnim programom. Njen nastop v filharmonični dvorani nas je nad vse pričakovanje prijetno iznenadil. Kot uvodno sonato je predvajala koncertantka Tartinijev »Vražji trilček« v Kreisterjevi priredbi. Tartini je bil rojen v Piranu in je navedeno sonato po izjavi sodobnikov napisal na podlagi sanj, da je svojo dušo zapisal vragu. V Larghettu je pokazala Skalarjeva plemenit, čustven ton in odlično interpretacijo, v Allegru pa vprav mojstrsko odločnost. Sledila je Bachova sonata št. 1 za solo-violino. Adagio je bil podan z dostojanstveno mirnostjo, zahtevna fuga je bila ritmično lepo odtehtana, Siciliene prikupljivo nežna, nakar je sledil v Presto stavku virtuozen zaključek sonate.

V drugem delu koncerta smo slišali dve Sukovi skladbi (Un poco triste in burlesko), ki sta močno učinkovali po svojem kontrastu. Skalarjeva je zaigrala prvo s pritajeno bolestjo, drugo pa z mladostno gracijoznostjo. Stravinskega sordiniran Chanson Russe je zelo spevna ruska pesem. Za Svarovo Rondo — fantazijo je značilna izredno pogosta menjava ritma, kar daje skladbi posebno živahnost. Skalarjeva je to domače delo prav lepo poustvarila posebno v pričetni kantileni na G-struni, v ponticellu in v končnih dvojenkah.

Koncert je zaključil Ravelov Tzigane, skladba, ki je natrpana vseh mogočih violinskih težkoč: intervalnih skokov, glisandov, oktav, trilčkov, pizzikatov leve roke itd. Vse te tehnične specialitete je Skalarjeva odigrala z bravuzorno lahkoto, ki nam je izpričalo njeno dovršeno tehniko tako leve kakor desne roke.

Svojemu programu je dodala koncertantka Čajkovskega Canzonetto iz violinskega koncerta in Faurejevo Uspavanko.

Na klavirju je dovršeno spremljal naš priznani pianist prof. Pavel Sivic.

Mlada Sabina je žela za svoja izvajanja obilo odobravanja in jo je številno občinstvo zopet in zopet sklicalo na oder. -in

Razstava starih srbskih umetno-kovaških mojstrovin v Celovcu

Celovec, 14. nov. Danes je bila v Celovcu zaključena 14-dnevna razstava pod naslovom »Umetniška obdelava kovin v Srbiji od 11. do 18. stoletja«. Razstava, ki je pred tem obiskala že Dunaj in Graz, je tudi v Celovcu vzbudila zasluženo pozornost ter so posamezni listi prinesli poleg ocen celo slike nekaterih razstavljenih predmetov.

Koroški časopisi so navedli med drugim, da je na razstavi, ki je našla svoje prostore v monumentalni veži koroškega deželnega muzeja, razstavljenih čez 150 predmetov s področja umetniške obdelave kovin v srednjem veku v Srbiji, da je sicer »skromna po številu razstavljenih predmetov, toda vzorno urejena. V ličnih vetrinah je razstavljen denar, okrasje in predvsem cerkvena posoda v deloma nam popolnoma neznanih oblikah«.

Ob otvoritvi razstave so bili navzoči tudi številni predstavniki kulturnega in političnega življenja na Koroškem in ob tej priliki je direktor muzeja svetnik dr. Moro označil razstavo kot izredno pomembno v vrsti izrednih razstav deželnega muzeja, ker »daje vpogled v kulturo in bistvo sosednjega naroda in predstavlja bogat svet visoke drobne umetnosti, ki jo lahko vzporedimo kot doraslo ostalim evropskim stvaritvam te vrste.«

Deželni glavar Ferdinand Wedenigg pa je ob tej priliki dejal: »Razstavni predmeti pričajo o plemenitosti dela in o spretnih rokodelcih; v njih je nekaj, kar človeka pritegne. In tako so te lepe stvari tudi spomeniki notranje kulture teh ljudi, ročnih ustvarjalcev«.

D. R.

NOVE PRAVLJICE

V popularni in praktično zamišljeni zbirki »Pravljica«, ki jo izdaja mariborska založba Obzorja, so v poslednjem času izšle tri nove knjižice, ki nosijo že dokaj visoke zaporedne številke od enainštirideset dalje V teh zvezkih so zastopane tri zvrsti pravljične pripovedi: moderna pravljično — simbolična povest, na narodnih elementih napisana umetna pravljica in orientalska ljudska pravljica.

Podnaslov pravljice je pravzaprav upravičen samo pri eni knjižici, pri izboru turških narodnih pravljic Molčeča princesa. Od teh pravljic, ki jih knjižica vsebuje, je vsekakor najbolj zanimiva naslovna, ki je po kompoziciji daljna sorodnica čudovitega in slavnega zbornika Tisoč in ena noč. Svojo privlačnost pa ima ves izbor pravljic, ki nudi tudi mlademu bralcu možnost, da ugotovi osnovne pravljične motive, ki so tukaj sicer na svoj način obdelani, in jih primerja s sorodnimi motivi domačih pravljic. Prevode sta oskrbela Mirko Čepič in Lojze Maruško, ilustrator pa je Tošo Primožič.

Teže je uvrstiti pod oznako pravljica zgodbico nemškega pripovednika Theodorja Storma Bulemanova hiša, ki jo je avtor uvrstil v svojo zbirko Zgodbe iz kadi. S to knjižico je založba Obzorja že tretjič predstavila slovenski mladini avtorja, ki se uvršča med najpomembnejše nemške pisatelje. Kvaliteta dela, h kateri je v veliki meri prispeval tudi jasno, preprosto in skoraj grozljivo — pretresljivo prikazani socialni problem, opravičuje in podpira željo, da bi se ime Theodorja Storma še večkrat pojavilo na platnicah te zbirke.

Tretja knjižica zbirke je slovenska noviteta Franceta Borka in vsebuje dve pravljici. Tudi tukaj je zlasti prvo, Vijolica in Marjetica (ki je dala knjižici naslov), le težko nazvati za pravljico. Preprosta, fantazijsko dokaj uboga slučica iz življenja rastlin in živali še zdaleč ni pravljica, pa čeprav ima tako jasno podan moralizatorski nauk in sentimentalen zaključek. Če se je avtor odločil za staro idejo (s podobnimi zgodbicami sta mladino kratkočasila že zdavnaj pokojna Vrtec in Angelček), bi jo pač moral obdelati z večjo in originalnejšo kreativnostjo.

Pravljičnemu svetu se je Borko bolj približal v Kači s čarobnim zobom. V okvirno povest iz vsakdanjega življenja je v obliki sanjske vizije vpletel narodno pravljico o kačji kraljici in jo precej samovoljno razširil še z drugimi pravljičnimi elementi. Ne vem, kaj bi rekel k tej pravljici Župančič, ki je že Milčinskemu tako zameril njegovega Gospoda in hruško. Resnica je ena in v njej moramo našemu Župančiču pritrditi: Slovenci imamo dovolj dobrih ljudskih pravljic in zato je naša dolžnost, da jih v čim čistejši in nepotvorjeni obliki nudimo našim otrokom. S samovoljnim, pa četudi na oko domiselnim kombiniranjem, ne bomo prišli daleč. Zato se mi zdi Borkova koncepcija v tem smislu zgrešena in je ostala samo poskus z dvomljivim rezultatom.

Večje priznanje zasluži avtor za svoj način pripovedovanja: z živimi, preprostimi primerami in pojasnili iz vsakdanjega otroškega življenja poveča neposrednost pripovedi in ustvarja domačnostno razpoloženje, ki otroke hitro in prisrčno zbliža s knjigo. Seveda pa ostaja vprašanje, v koliko se tak stil da vskladiti s pravljičnim pripovedovanjem, odprto.

Borkove pravljice je ilustriral Grega Košak. Z njimi je založba — kot že večkrat doslej — poleg pisanega izbora pravljic z vsega sveta približala mladini tudi košček domače pravljične ustvarjalnosti. Čeprav je na tem področju težko doseči dognan izbor, upamo, da bo to založbi uspevalo v vedno večji meri.

S. G.

FILM

Therese Raquin

Ta francosko-italijanski koprodukcijski film v bistvu ni filmizacija znamenitega Zolajevega romana, temveč bolj adaptacija zolajevske teme, transponirane v sedanjost. Od tipičnega Zolajevega ambienta ni v tem filmu ostalo ničesar, četudi ne moremo hkrati zanikati, da to filmsko delo ni ohranilo zolajevske ideje, teme in problema, kar pa nam samo potrjuje živost in aktualnost tega Zolajevega dela, ki so ga tudi dramatizirali in je kot tako obšlo deske po vsem svetu. Naj bo tako ali tako, vendar moramo zapisati, da je da je film kot film odličen, saj ga je režiral francoski režiser Marcel Carné, eden od znamenite francoske filmske četvorice na črko C (Cayatte, Clair, Clouzot, Carné). Režiser je tudi sodeloval z najboljšim francoskim scenaristom Charlesom Spaakom pri filmski adaptaciji tega dela, biesteče in odlične dialoge pa je napisal spet Charles Spaak, scenarist Cayattovih del in številnih drugih francoskih filmov. Marcel Carné je vnesel v ta film vso svojo režisersko veščino in invencijo, solidno in z znanjem je upodobil usodo in probleme sodobne Therèse Raquin, mnogo truda pa je tudi posvetil igralcem, saj je n. pr. iz protagonista Rafa Vallaneja res »izvlekel« vse, kar se da, posebej še, če se spomnimo na nekatere Vallonejeve vloge iz italijanskih filmov, ki so bile pač samo povprečne. Nadpovprečno igro pa je v tem filmu pokazala Simone Signoret kot Therèze. Celoten film sodi med boljše filme, ki jih trenutno gledamo na naših platnih in makedonsko podjetje za izposojanje filmov Makedonija iz Skoplja je z njim pač izbralo dober film, žal pa je prevod precej pomanjkljiv, saj marsikateri detajli iz dialogov, ki so tako karakteristični, sploh niso prevedeni, s čimer precej trpi celotno filmsko nastrojenje.

D. Z.

PIŠE: JANEZ TRNOVC

ZA OČETOM

RIŠE: MIKI MUSTER

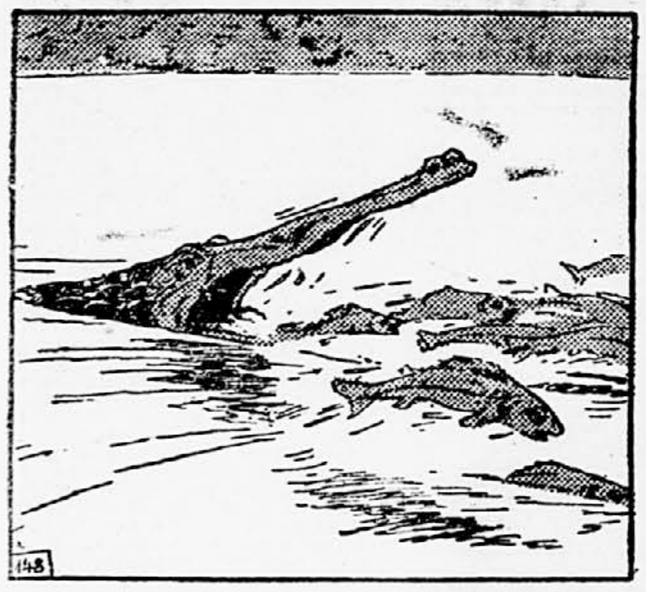

148. Kako prav je imel, da ni hotel v reko, sta brata spoznala že naslednji trenutek. Iz nekoliko kalne vode se je prikazalo veliko aligatorjevo žrelo, ki je hlastalo po krdelu rib. V smrtni grozi so se plavutarice pognale proti bregu in ena izmed njih je zletela v velikem loku celo na kopno, skoraj tik pred Bojana, ki si je pod velikim drevesom oblačil majico.

149. »O, dober dan in dobrodošla!« ji je zaklical in jo naglo pograbil z obema rokama, da se mu ne bi izmuznila nazaj v reko. Bila je zajetna in dečka sta ugotovila, da jima bo zadostovala za ves tisti dan za hrano, pa še za Kunija jo bo nekaj ostalo. Zadovoljna s tako nepričakovano lovsko srečo, sta se vrnila h kolibi, zakurila ogenj in spekla ribo.

150. Po dobrem zajtrku sta zaprla opico v kolibo in se napotila po bregu dalje v nasprotni strani od prejšnjega dne. Upala sta, da bosta imela tam morda več sreče in bosta našla les za splav. Hodila sta le dobre pol ure, ko sta res zagledala nedaleč od reke tisto, kar sta prej zaman iskala. Neutegoma sta se lotila podiranja debel in prirejanja kolov.

ŠE NEKAJ

SMRT NA ŽELEZNIŠKI PROGI

Dne 3. novembra se je okoli 22. ure vračal železniški uslužbenec Morela iz službe domov na Krekniške Poljane. Ob progi je našel nezavestnega Jožeta Kraševca, premikača s postaje Zalog. Kraševca so nato prepeljali v Ljubljano, kjer je v bolnišnici podlegel poškodbam. Domnevajo, da je šel po progi in ga je podrl vlak. Z. V.

NA TATVINI SO JO UJELI

Pred okrožnim sodiščem v Ljubljani se je 9. novembra zagovarjala Tatjana Pleše, ki je izvršila več tatvin v raznih stanovanjih v Ljubljani. Izbrala je najraje posteljno perilo, prtičke, zavese in druge predmete, ki jih je nato prodajala po smešno nizkih cenah strankam. Ker so bile cene nizke, blago pa dobro, ji je posel kar dobro šel.

Končno je pa le imela smolo. Ko je hotela v Krakovski ulici v Ljubljani vzeti skozi odprto okno prtiček, ki je bil na mizi poleg okna, jo je lastnik stanovanja zasačil in izročil varnostnim organom.

Na sodni razpravi so ugotovili, da je Tatjana Pleše vdala pijančevanju, za kar je potrebovala precej denarja.

Sodišče jo je obsodilo na 1 leto in 8 mesecev zapora.

KDO JE LASTNIK?

Nikelj je za našo kovinsko industrijo zelo iskana in nepogrešljiva surovina, saj ga moramo v pretežni večini uvažati za drag denar iz tujine. Tega se zavedajo tudi razni malopridneži, ki jim je lahek zaslužek glavna skrb. Brez dvoma pa jim to omogočajo tudi prilike v podjetjih, kjer s tako surovino malomarno ali brezbrižno ravnajo.

Pred nekaj dnevi sta neznana nepridiprava prinesla k nekemu ljubljanskemu obrtniku 8 kg do 99% čistega niklja in ga skušali vnovčiti za zelo nizko ceno. Sevada se je pošteni obrtnik skušal prepričati od kod je nikelj. Neznanca sta se zavedla nevarnosti, da bi jih obrtnik izročil varnostnim organom, in sta hitro odšla, ne da bi vzela blago s seboj.

Organi tajništva za notranje zadeve so zaman skušali najti lastnika. Domnevajo, da je bil material ukraden v kakem ljubljanskem industrijskem podjetju. Zato si nikelj lahko lastnik ogleda vsak dan med uradnimi urami v Ljubljani, Prešernova c. 22. Ka

ROPARSKI NAPAD JIM JE SPODLETEL

Prodajalka v trafiki v Strossmayerjevi ulici v Mariboru je v sredo po 18. zapustila trafiko ter se z aktovko pod roko napotila proti domu. Komaj pa je napravila nekaj korakov, ji je prišel nasproti mlajši moški, ji iztrgal aktovko in zbežal. Na srečo prodajalka Tilka Juhartova ta večer ni vzela s seboj domov denarnega izkupička, temveč je imela v aktovki le nekaj koruznega zdroba. Storilec in njegova dva pajdaša so bili nedvomno zelo razočarani, ko so se o tem prepričali, kajti že več dni so postopali okoli trafike in čakali ugodno priložnost, da bi prodajalko oropali. Dve uri po napadu so bili vsi trije napadalci že pod ključem. To so znani delomrzneži Stanko Jurovič, Milan Rojs in Edo Ljubec, ki so se zaradi podobnih dejanj že zagovarjali pred sodiščem. jp

ELEKTRIKA GA JE UBILA

V soboto zvečer okrog 19.30 ure je Anton Debevec, star 18 let, popravljal provizorično električno napeljavo na dvorišču hiše št. 18 v Borovnici. Pri tem delu je prišel v stik z električnim tokom, ki ga je ubil. Domači so mu skušali rešiti življenje z umetnim dihanjem, kar pa je bilo brezuspešno in je zdravnik, ki je kmalu po nesreči prišel, ugotovil smrt. VZ

OGOLJUFALO JO JE

Pred dnevi se je oglasila v poslovalnici »Preskrbe« v Bezenškovi ul. Slava M., uslužbenka NB in naprosila poslovodkinjo, naj ji posodi 10.000 din. za plačilo divana, ki ga ji je tapetnik pripeljal domov. Obljubila ji je, da bo naslednjega dne izposojeni denar vrnila. Ker poslovodkinja ni imela svojega denarja, ji je izročila denar iz blagajne, Slava pa ji je kot jamstvo izročila svojo hranilno knjižico. Drugega dne jo je zaman čakala. Ker denarja ni bilo od nikjer, se je pozanimala za njo v banki, kjer je v službi. Tam je zvedela, da Slava sploh nima naloženega denarja v hranilnici, ker je celo nekaterim dolžna različne zneske, in da si je hranilno knjižico z lažnimi podatki napisala sama. Iz službe so jo odslovili, ker so ugotovili, da je nekaterim strankam, ki jim je na blagajni izplačevala, različne denarne zneske utajila oz. si prisvojila, kar so stranke ugotovile šele ob štetju v svojem podjetju. Tijo.

SLADKORNI GOLJUF

Ko se je G. J. peljal na delo v Ljubljano, je na vlaku Cirilu Cvirnu iz Škofje Loke potožil, da je brez sladkorja in da ga ne more kupiti, čeprav ima denar. Cviren mu je takoj ponudil naprodaj 50 kg sladkorja. Dejal je, da mu bo sladkor dostavil že naslednjega jutra na dom, mora pa dobiti akontacijo, ker mu sicer tete sladkorja ne bo izročila. G. J. mu je res izročil nekaj tisočakov, ki jih potem ni več videl, pa tudi ne sladkorja, ker goljuf ni nikdar imel. Ljudje pravijo, da to ni edina goljufija, ki jo je izvršil. Za G. J. bo to primeren nauk, da se bo v bodoče v takih zadevah obračal na trgovine, kjer imajo dovolj sladkorja na zalogi. Tejo.

POŽAR V LAŠAH

Pogorela gospodarska poslopja.

Dne 30. oktobra dopodne je izbruhnil požar na gospodarskem poslopju posestnika Antona Rupnika v Lašah pri Mestinju. Požar je upepelil vse poslopje, okrog 8.000 kg sena in slame, vozove, mlatilnico ter vse gospodarsko orodje. Škode je okrog 1.5 milijona din.

V sredo 9. novembra ob 19. uri pa je izbruhnil požar na gospodarskem poslopju malega kmeta Leopolda Silca v Stranju pri Smarju. Ker je bilo poslopje vse leseno, ga je požar do tal upepelil. Pogorelo je okrog 4 tisoč kg sena in slame ter kmečkega orodja. Škode je okrog 350.000 din. Zanimivo je, da je istemu kmetu pred petimi leti pogorelo vse gospodarsko poslopje.

V obeh primerih gre bržkone za požig in varnostni organi krivce zasledujejo. -S

SMRTNA NEZGODA PEŠCA

Težko je voznikom motornih ali drugih vozil, če srečajo na cesti osebo, ki je gluhonema. Voznik za volanom ali tudi kolesar na kolesu tega na prvi pogled pri takem pešcu ne opazi. Ako slabotne, gluhoneme in podobne osebe zahajajo na prometne ceste brez nadzorstva, naj jih njihovi svojci ali varuhi prej temeljito poučé, kako naj hodijo in kdaj prečkajo cesto, da ne nastane nesreča. Žal se na naših cestah še vedno dobe tudi vozniki, ki pri nezgodi odpeljejo dalje, ne da bi pomagali ponesrečencu in nezgodo prijavili najbližnji postaji Ljudske milice. V preteklem mesecu je pobegnilo okrog petnajst povzročiteljev nezgod, ki pa niso ostali dolgo neizsledeni. Med kolesarji je pravzaprav največ neizsledniih krivcev, ker po nezgodi lahko hitro sedejo na kolo in so odpeljejo dalje, če ni nikogar v bližini.

Kolesar Stane Odar pa ni bil tak v ponedeljek zjutraj, ko je v Bitnjah pri Bohinjski Bistrici podrl gluhonemega 66 let starega pešca Janeza Stergarja. Po nezgodi je nudil ponesrečencu vso pomoč in si prizadeval, da ga je tudi takoj spravil v bolnišnico, nakar je nezgodo prijavil postaji Ljudske milice. Kljub vsej prizadevnosti je ponesrečeni pešec dva dni kasneje zaradi hudih poškodb v bolnišnici umrl. -S

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Pripomba uredništva:

Bralce in naročnike prosimo naj k vprašanjem prilagajo kupone in poštnino v znesku trideset dinarjev (v znamkah ali denarju) ter navedejo točne in polne naslove. Na vprašanja brez naslovov in ki jim navedeno ni priloženo, ne odgovarjamo.

M. M. C.

Vprašanje: Od leta 1952 dalje niste bili več v delovnem razmerju. Z odločbama invalidsko-pokojninske komisije, oz. višje invalidsko-pokojninske komisije ste bili spoznani za 55% nezmožno za delo. Ali vam pripada invalidnina?

Odgovor: Do invalidnine bi bili upravičeni le v primeru, če je z odločbama invalidsko-pokojninskih komisij ugotovljeno, da je vaša delamanjzmožnost nastopila še v času, ko ste bili še v delovnem razmerju.

C. I. Ptuj

Vprašanje: Kdaj Vam bo izplačana odškodnina za zemljišči, ki so bila razlaščena v letu 1945 oz. 1946 po Zakonu o agrarni reformi in za zemljišča, razlaščena po Zakonu o kmetijskem zemljiškem skladu in Zakonu o odpravi viničarskih in podobnih razmerij; v Poročevalcu je bila meseca maja objavljena od republiškega izvršnega sveta predpisana nova tarifa za določitev teh odškodnin?

Odgovor: Za zemljišča, ki so bila razlaščena po zakonu o agrarni reformi, -se da odškodnina po tem zakonu, in sicer v višini enoletnega donosa na hektar; za zemljišča, ki so prešla v splošno ljudsko premoženje po zakonu o kmetijskem zemljiškem skladu in po zakonu o odpravi viničarskih in podobnih razmerij, pa se da odškodnina po teh zakonih (v višini od 30.000 do 100.000 din za hektar obdelovalne zemlje) v skladu s podrobnejšimi predpisi zveznega izvršnega sveta.

Predpis o katerem ste brali v časopisu (uredba o odškodnini za razlaščene nepremičnine z dne 4. maja t. l.) ureja le višino in plačilo odškodnine za nepremičnine, ki se razlastijo po temeljem zakonu o razlastitvi (za svrhe gradnje splošno koristnih objektov) po uveljavitvi te uredbe. Za tako razlaščene nepremičnine se prizna odškodnina v višini povprečne prometne vrednosti na podlagi posebne tarife, ki jo predpiše republiški izvršni svet za vsako leto. O tej tarifi ste tudi čitali v časopisu. Ta predpis pa v Vaših primerih ne pride v poštev.

D. I. P.

Vprašanje: Po odloku stanovanjske tarife vam pripada 50% od najemnine, ker nimate drugih sredstev za preživljanje. Ali je upravičen občinski odbor, da Vam določi samo 50% najemnine?

Odgovor: Pravico zahtevati imate samo 10% od najemnin. Ta odstotek vam LOMO lahko zviša največ do 50%, ker Vam pripadajoči del najemnine ne presega 5000 din, kakor določa zadevni odlok LOMO. Nimate pa pravice do tega višjega deleža, vsaj take pravice ne, ki bi se dala iztožiti. Priznalo se Vam je samo 30%, ker imate od najemodaje inventarja tudi nekaj dohodkov in potemtakem najemnina od stanovanj ni edini Vaš dohodek. Zato odsvetujemo pritožbo.

G. M. M.

Vprašanje: Ali je vajenec, ki je nekaj mesecev pred potekom učne dobe položil izpit, dolžan zadovoljiti se z vajeniško nagrado tudi za te mesece, čeprav opravlja posel pomočnika?

Odgovor: Po uredbi o vajencih preneha učenje, ko napravi vajenec zaključni izpit, po pravilniku o strokah in poklicih z dne 4. II. 1955, ki je še vedno v veljavi, pa se predpisana učna doba skrajša, če napravi vajenec pomočniški izpit, h kateremu je bil pripuščen pred potekom predpisane učne dobe. Velja samo omejitev, da se je moral učiti vsaj polovico predpisane učne dobe.

L. R. S.

Vprašanje: Ali je pravilno, da se vam se vedno izplačuje znižani stalni otroški dodatek glede na kmečko dohodnino, ki vam je bila predpisana za leto 1951, čeprav vam je bila dohodnina za leto 1955 predpisana v veliko nižjem znesku?

Odgovor: Za izplačevanje znižanega stalnega otroškega dodatka je zaenkrat še vedno merodajna davčna odmera odhodnine za leto 1951. Pač pa se bodo stalni otroški dodatki v smislu čl. 61 spremenjene uredbe o otroškem dodatku (Ur. l. FLRJ štev. 36-55) izlačevali od 1. I. 1956 dalje po predpisih te uredbe, upoštevajoč davčni cenzus temeljne dohodnine od kmetijstva za leto 1955, in sicer na podlagi novih odločb, ki jih morajo izdati pristojni organi do 31. 12. 1955 na podlagi potrdil o davčnem cenzusu temeljne dohodnine od kmetijstva za leto 1955 ki jih je bilo predložiti tem organom najpozneje do 30 septembra 1955.

Kupon

za pravno posvetovalnico S. p. »Odgovori na vprašanja«

DNEVNE VESTI

KOLEDAR

Torek, 15 novembra: Leopold

*

Danes se spominjamo tudi rojstva slovenskega pesnika in pisatelja **Ivana Čampe.** Rodil se je 15. novembra 1914 v Nemški vasi na Blokah. Izdal je pesniški zbirki Bele noči in Šotor v zatišju in napisal tudi kmečko idilično povest Mlin v grapi. Žal je bila doba njegovega pisateljskega ustvarjanja kratka: poleti 1942 so ga ustrelili Italijani.

*

Na prir.-matematični fakulteti so bili diplomirani iz matematike Krušič Bogdan, Vagaja Marjan in Kovačič Srečko.

Kolegi čestitamo!

Zahvaljujem se za uspešno operacijo in zdravljenje moje žene tov. prim. dr. Šušteršiču, kakor tudi ostalim zdravnikom, instrumentarki tov. Zori iz celjske bolnice in ostalemu strežnemu osebju.

Franc Križnik

Obvestilo! Medicinska fakulteta na Reki bo začela z delom 21. nov. 1955. Fakulteta sprejema samo študente IX. semestra, vpisi bodo do 19. nov. t. l. Fakulteta ima tudi dom za stanovanje študentov.

Informacije daje tajništvo Medicinske fakultete na Reki, ulica Olge Ban 20.

Iz tajništva Medicinske fakultete na Reki.

Planinsko društvo Ljubljana-matica bo priredilo skupinski izlet na Komno od 27. do 30. novembra. Prijave do 21. novembra.

Planinsko društvo Ljubljana-matica obvešča javnost, da je cesta v Kamniško Bistrico dograjena in vozna do Doma.

Koncertna direkcija opozarja koncertne obiskovalce na predavanje g. P. D. Thomsona iz Zagreba o SKLADATELJU BENJAMINU BRITTNU. Predavanje bo v sredo, 16. XI. v mali filharmonični dvorani. Britten pa bo s tenoristom Petrom Pearsom koncertiral v ponedeljek, 21. XI., za modri abonma.

Uprava za ceste OLO Ljubljana obvešča, da se zarad: popravila mostov zapro za ves promet naslednje ceste:

Cesta Mengeš—Radomlje, št. ceste 1251 v km 0.600; Promet se preusmeri na okrajno cesto III. reda Mengeš—Rodica.

Cesta Mengeš—Bukovica, št. ceste 1253 od km 0,000 do 5.000; promet se preusmeri na cesto III. reda Mengeš—Moste.

Zapora ceste bo od 14. XI. 1955 od 7. ure do 16. XI. 1955 do 16. ure.

Pazite na znamko GO-KO tablete za dezodoriracijo toaletnih in drugih zaprtih prostorov

Plesna sekcija SKUD »Tine Rožanc« pričenja z rednimi treningi športno-družabnega plesa. Vabljeni plesalci in plesalke, posebno absolventi nadaljevalnih tečajev. Vpisovanje in treningi vsak ponedeljek od 20 do 22 ure in sredo od 18 do 20 ure v stekleni dvorani. Pražakova ul. 19

Plesna sekcija SKUD »Tine Rožanc« otvarja še po en tečaj za dijake in ostalo mladino ter tečaj za zakonce in starejše osebe. Pričetek pouka bo objavljen naknadno v časopisju in radiu.

Informacije in vpisovanje v nedeljo od 11.30 do 12.30 in ponedeljek od 18. do 20 ure v stekleni dvorani. Pražakova ul. 19

Plesna sekcija SKUD »Tine Rožanc« sprejema v svojo folklorno grupo nove plesalke in plesalce, ki imajo veselje do narodnih plesov. Vpisovanje in treningi vsako sredo od 20.—22. ure v stekleni dvorani. Pražakova ul. 19

»JELA« kopalne soli imajo čudovit učinek na tvoje telo. Krepijo živce, desinficirajo in kot prerojen si po kopeli z »JELA« solJo.

Po britju samo

„Pour Vous"

kvalitetna krema!

Pri mokri jeseni bo krompir zelo gnil! Torej ne spravi krompirja ne da bi ga posul s preparatom »KROSAN«.

NE DOVOLITE, da Vas bolezni žolča, jeter, ledvic onesposabljajo za delo in uničujejo Vaše življenjske sile. Te bolezni se lahko uspešno ohranite, oziroma ozdravite z rednim pitjem rogaškega DONAT vrelca. Zahtevajte DONAT v trgovinah, ki ga lahko nabavijo v veletrgovinah »Prehrana«, »Mercator« in »Ekonom« v Ljubljani.

GLEDALIŠČA

DRAMA

Torek, 15. nov., ob 20. Axelrod: Sedem let skomin. Premiera. Izven.

Sreda, 16. nov., ob 20. Axelrod: Sedem let skomin. Abonma B.

Četrtek, 17. nov.: zaprto!

Petek, 18. nov., ob 15.30: Lorca: Svatba krvi: Abonma Petek popoldanski.

Ob 20. Miller: Lov na čarovnice. Abonma H.

Sobota, 19. nov., ob 20. Axelrod: Sedem let skomin. Izven in za podeželje.

Nedelja, 20. nov., ob 15 Axelrod: Sedem let skomin. Izven in za podeželje.

Ob 20. Machiavelli: Mandragola. Izven in za podeželje.

Danes zvečer bo v Drami četrta letošnja premiera. — Kot prvo delo iz B repertoarja (sodobna komedija lažjega žanra) bo uprizorjena duhovita ameriška komedija Georga Axelroda »SEDEM LET SKOMIN«. Prevedel jo je Herbert Grün, režira Igor Pretnar, scenograf je arh Sveta Jovanovič, osnutke za kostume je prispevala Mija Jarčeva, glasbo pa je napisal Bojan Adamič. Richarda igra Stane Sever, Dekle Majda Potokarjeva v ostalih vlogah pa nastopajo: Janez Cesar, Tina Leonova, Ivanka Mežanova, Helena Erjavčeva, Marija Šemetova, Boris Kralj, Ivan Jerman, Boža Weisova, Vida Levstikova, Dušan Skedl.

OPERA

Torek, 15. nov., ob 19.30: Musorgski: Hovanščina. Abonma red A.

Sreda, 16. nov., ob 19.30: Mozart: Kavalir z rožo. Abonma red C.

Četrtek, 17. nov., ob 19.30: BALET: Kogan-Semenov: Amazonke. Mozart: Les petits riens. Lhotka: Balada. Borodin: Polovski plesi. Premiera. Izven.

Petek, 18. nov., ob 19.30: Wolf-Ferrari: Štirje grobijani. Abonma red U.

Sobota, 19. nov., ob 19.30: Massenet: Manon. Abonma red D.

Nedelja, 20. nov., ob 19.30: BALET: Kogan-Semenov: Amazonke. Mozart: Les petits riens. Lhotka: Balada. Borodin: Polovski plesi. Izven in za podeželje.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana — Mestni dom

Sreda, 16. nov. ob 20. Finžgar: »Divji lovec«, ljudska igra. — Izven.

Sobota, 19. nov. ob 20: Schiller: »Marija Stuart«, tragedija. Red A. Vstopnice so tudi v prodaji.

V sredo 16. nov ob 20 bo zadnjič med tednom uprizorjena Finžgarjeva ljudska igra »Divji lovec«. Ker sta bili tudi zadnji predstavi razprodani in mnogo obiskovalcev ni dobilo več vstopnic, jih kupite že v predprodaji od torka dalje. Rezerviranje tel. št. 32-860.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA — Gledal. pasaža

Torek, 15. nov., ob 20.30: Čehov: Utva. Abonma TSS II.

Sreda, 16. nov., ob 20.: Giraudoux: Trojanske vojne ne bo. Abonma Sreda. Vstopnice so tudi v prodaji.

Četrtek, 17. nov., ob 20.30: Leskovec: Dva bregova. Abonma GSS in TSS III

Sobota, 19. nov., ob 20: Gogolj, Ženitev. Premiera. Izven.

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Torek, 15. nov., ob 20: George Axelrod: Sedem let skomin — Torkov abonma in izven.

Sreda, 16. nov., ob 19.30: Aleksandar Marodič: Operacija Altmark — Gostovanje v Vojniku.

Četrtek, 17. nov., ob 20.: George Axelrod. Sedem let skomin. Četrtkov abonma in izven.

Sobota, 19. nov. ob 20: George Axelrod: Sedem let skomin. — Izven.

Nedelja, 20. nov., ob 15.30: Aleksandar Marodič: Operacija Altmark, izven.

Posebno opozorilo: Obveščamo abonente četrtkovega abonmaja, da imajo predstavo »Sedem let skomin« v četrtek, 17. nov. ob 20. uri, ker predvidena šolska predstava za ta teden odpade.

PUTNIK SLOVENIJA

Na **DAN REPUBLIKE,** 29. novembra, **Vas vabimo na dvodnevni avtobusni izlet na PLITVIČKA JEZERA in dvodnevni avtobusni izlet v KOPER - PORTOROŽ - PIRAN.** Vsa točnejša pojasnila zahtevajte v poslovalnici PUTNIK - SLOVENIJA v Ljubljani, Titova c. 4. Sprejemanje prijav bo zaključeno 25. XI.

Že danes se odločite kje boste SILVESTROVALI! PUTNIK-SLOVENIJA pripravlja veselo silvestrovanje v hotelu BELLEVUE v Bohinju. Vse točnejše informacije zahtevajte pri PUTNIKU v Ljubljani.

RAZPISI

RAZPIS

Komisija za volitve in imenovanja pri Občinskem ljudskem odboru Logatec razpisuje delovno mesto strojepisca I b razreda z znanjem stenografije. Plača po uredbi. Ponudbe z življenjepisom in opisom dosedanje zaposlitve dostavite Obč. LO Logatec do 30. t. m. -R

RAZPIS

Komunalna banka v Škofji Loki razpisuje tri delovna mesta:

dve mesti kreditnih referentov in mesto tajnika.

Pogoj: popolna srednja šola z izpitom (prednost imajo interesenti z ekonomsko srednjo šolo.

Plača po uredbi.

Zaželen je takojšen nastop službe.

Prednost imajo domačini, oz. interesenti s stanovanjem v Škofji Loki ali bližnji okolici. -R

PREDAVANJA

Prirodoslovno društvo vabi na predavanje akademika prof. dr. Igorja Tavčarja: Beljakovine in bolezen. Predavanje, spremljano z diapozitivi, bo danes ob 20. uri v prirodoslovni predavalnici Univerze, vhod iz Gosposke ulice. -P

Ljudska univerza v Ljubljani vabi na izredno zanimivo predavanje o »Benjaminu Brittenu« — angleškemu skladatelju, ki sodi med najpomembnejše sodobne evropske glasbene tvorce. Predavatelj g. P. D. Thompson iz Zagreba bo svoja izvajanja ilustriral s filmi »Instruments of the Orchestra« z glasbo Benjamina Brittena. Predavanje bo v sredo, 16. novembra, ob 20. uri v mali filharmonični dvorani — Trg revolucije. -P

OBJAVE

POZIV

Po Uredbi o predvojaški vzgoji z dne 29. 5. 1948 in Pravilniku za izvajanje te uredbe z dne 1. okt. 1949 morajo vsi mladinci, ki so rojeni v letu 1939, ki stanujejo ali delajo na področju Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Šiška, biti vpisani v seznam obveznikov predvojaške vzgoje. Vpisovanje mladincev bo pri Občinskem ljudskem odboru Ljubljana-Šiška, Župančičeva 8-II, od dneva objave v časopisu do vključno 21. II. 1955. Po tem dnevu vpisi ne bodo več. Vpisovanja so oproščeni samo dijaki srednjih in srednjih strokovnih šol. Učenci nižjih strokovnih šol morajo k vpisovanju prinesti potrdilo o šolanju. Opozarjamo vsa podjetja, ustanove, obrtnike in družinske poglavarje, ki zaposlujejo mladince-obveznike predvojaške vzgoje, oz. pri katerih mladinci tega letnika stanujejo, da so odgovorni za pravočasen vpis po tem pozivu.

Občinski ljudski odbor Ljubljana-Šiška. -O

OBVESTILO!

Pravni oddelek pravno-ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani obvešča gospodarske organizacije in posameznike, ki so se prijavili za postdiplomski tečaj o zun. trgovini, da se bo tečaj začel v sredo, 16. novembra t. l., ob 15. uri v fizikalni dvorani na Univerzi, Trg revolucije 11. O

UMRLI

Delovni kolektiv Lesne galanterije in mizarstva v Borovnici sporoča, da se je smrtno ponesrečil njegov član

ANTON DEBEVEC, ml.

Mladega delavca bomo ohranili v častnem spominu.

Borovnica, 14. novembra 1955.

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 54. letu starosti za vedno zapustil naš ljubljeni sin, brat in stric

FRANC ŽIDAN

Pogreb nepozabnega pokojnika bo danes 14. novembra, iz hiše žalosti »Bizovik« št. 58, na pokopališče v Bizoviku.

Žalujoči: oče Nikolaj, brat Jakob z družino, sestre: Marija, Ivana in Terezija z družinami ter ostalo sorodstvo.

Bizovik, Sneberje, 14. novembra 1955.

ZAHVALE

Vsem, ki so spremili našega dobrega in nepozabnega očka in moža

ING. RADA LAHA

na njegovi zadnji poti, mu poklonili prekrasnega cvetja, naša najtoplejša zahvala. Prav posebno se zahvaljujemo predstavnikom agronomske fakultete, društva kmetijskih strokovnjakov, društva upokojencev in ostalih za iskrena ustna in pismena sožalja, kakor tudi za tople poslovilne besede, ki jih je ob grobu spregovoril docent ing. Adamič.

Žalujoči ostali.

Zahvaljujemo se vsem, ki so spremili na zadnji poti dragega moža in ata

IVANA MURSCA

iz Šentjurja pri Celju. Lepa hvala tudi dr. Svetini in dr. Petroviču, ki sta mu lajšala trpljenje v težki bolezni. Hvala tudi govornikom in pevcem ter darovalcem vencev.

Družina Muršec.

Iskrena hvala vsem, ki ste spremili dragega očeta

IVANA TOPOLOVŠEK

poklonili vence ter izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo Upravi podjetja: »Zadružna posestva Sevnica« — Boštanj, ter Upravi rudarske šole Trbovlje, kakor tudi vsem poedincem, ki so ga spremljali na zadnji poti.

Žalujoči sinovi, hčere, taščč, tasti, vnukinje in vnuki.

Za vedno nas je zapustil naš dobri mož, oče, stari oče, brat

FILIP MERHAR

posestnik in bivši zeljar

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 16. nov. 1955, ob 15.30 izpred hiše žalosti, Kleče 19, na pokopališče Stožice.

Ljubljana, Kleče, 14. novembra 1955.

Žalujoči: žena **Pavla,** sin **Ivan,** hči **Marija** z družino in družine: **Kunaver, Pangerc, Lap, Plevnik** in **Zajc** ter ostalo sorodstvo.

Po dolgi in mučni bolezni je v 85. letu starosti umrl 12. t. m. naš dragi mož, naš oče, stari oče, brat in tast

dr. Ferdo Kunej

zdravnik

Pogreb bo 15. novembra ob 9. uri na pokopališču v Bistrici ob Sotli.

Žalujoča žena, otroci in ostalo sorodstvo

KINO

»UNION«: franc.-ital. film »Tereza Raquin«. Tednik FN 46. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. V gl. vlogi: Simone Signore in Raf Vallone.

»KOMUNA«: premiera amer. barvnega filma »Po čem je slava«. Tednik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. V glavni vlogi: James Capney in Corinne Calvet.

»VIČ«: amer. film »Visoka Barbari«. Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20. V gl. vlogi: Tomas Nichel in Nerinil Maxwell.

Prodajo vstopnic v vseh treh kinematografih od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

»SLOGA«: amer. barvasti film »Izpod Sahare« Tednik. Predstave ob 15. 17. 19 in 21 — Ob 10 matineja istega filma. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

»SOČA«: amer. film »Visoka Barbari«. Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20.

Prodaja vstopnic od 14. dalje.

»ŠIŠKA«: premiera grško-jugoslovanskega filma »Dve jagodi grozdja«. Predstave ob 16., 18. in 20. Prodaja vstopnic od 14. dalje.

»TRIGLAV«: premiera grško-jugoslovanskega filma »Dve jagodi grozdja«. V glavni vlogi: Severin Bjelič, Viktor Starčič, Lidija Stefanidi. Predstave ob 16., 18. in 20. Prodaja vstopnic od 15. dalje.

»LITOSTROJ«: amer. film »Ženske prihajajo«, ob 18. in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KAMNIK: italijanski film »Rim ob 11. uri«.

BLED: ameriški film »Pot v Cariboo«, ob 20.

BREŽICE »DOM«: ameriški film »Kalifov zaklad«.

NOVO MESTO »KRKA«: ruski barvasti film »Zvesti tovariši«.

KRANJ »STORŽIČ«: ameriški film »Želim Te«, ob 16., 18. in 20.

JESENICE »RADIO«: amer. film »Pago Pago začarani otok«, ob 18. in 20.

JESENICE »PLAVŽ«: italijanski film »Bandit Musolino«, ob 18. in 20.

ŽE JUTRI POPOLDNE v prodaji v Ljubljani

„T T"

Iz vsebine:

»„Meteor' v besu Pozejdona«

»Zvočni zid v lahki atletiki«

RADIO

SPORED ZA TOREK

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, in 22.00.

5.00—6.20 (Pester glasbeni spored); 6.20 Naš predlog za Vaš jedilnik; 6.35 Majhen sprehod po Dunaju; 7.10—7.20 Vedre melodije; 11.00 Radijski koledar; 11.05 Gospodinjski nasveti; 11.15 Dopoldanski koncert: Carl Maria Weber: Concertino za klarinet in orkester, Niels Wilhelm Gade: Simfonija št. 4. v B-duru; 11.45 Cicibanom — dober dan; 12.00 Slovenske narodne pesmi v priredbi Oskarja Deva in Matije Tomca; 12.30 Kmetijska univerza — Dr. vet. Böhm: Tuberkuloza pri govedu; 12.40 Pianist Marjan Lipovšek igra klavirske skladbe Edvarda Griega in Marka Tajčeviča; 13.30 Z vokalnimi in instrumentalnimi solisti lahke glasbe; 14.20 Pionirski kotiček; 14.35 Želeli ste — poslušajte! 15.15 Zabavna glasba; 15.30 Utrinki iz literature — Jean Hougron: Dekle iz Saigona; 15.45 Igra orkester Cedric Dumond; 16.00 Tečaj esperantskega jezika — 7. lekcija; 16.10 V svetu opernih melodij; 16.50 Zunanje-politični feljton: Problemi aktivnega sožitja; 18.15 Solistična glasba; 18.30 Športni tednik; 20.00 Notranje politični pregled; 20.10 Serenade in intermezzi; 20.30 Radijska igra — Stefan Peroci: Zrnce Peska; 21.20 Nekaj preludijev C. Debussyja; 22.15—23.00 Zaplešimo! (plesna glasba). 22.15—23.00 UKV program: Nočni koncert: Demetrij Žebre: Allegro risoluto marciale, Bela Bartok: Glasba za godala, klavir celesto in tolkala; 23.00—24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

MALI OGLASI

NAJDENA URA v nedeljo, ob 13. uri v tramvaju (Šentvid—Moste) se vpraša pri vratarju Slovenskega poročevalca, Tomšičeva 5 (od 6.—14. ure).

SPREJMEM gospodinjsko pomočnico z znanjem kuhe. Metelkova št. 1-II, Sežun. 21582-1

AVTOKAROSERIJSKA DELA sprejemam. Naslov v ogl. odd. 21553-2

PODGANE, miši in voluharje strupite z Ing. Prezljevimi preparati! Ljubljana, Wolfova 3. 21578-4

RAZNOVRSTNE SANKE prodam. Smrtnik, Dolnice 24, Ljubljana. 21577-4

KUPIM ali vzamem v najem svetle prostore za mirno obrt v Ljubljani ali bližnji okolici. Ponudbe pod »Mirna obrt« v ogl. odd. 21576-8

ZA HRANO in stanovanje pomagam v gospodinjstvu. Rezljanska 4. 21557-9

HIŠNIŠKO STANOVANJE iščem. Naslov v ogl. odd. 21563-9

NAJDENI STA BILI 2 denarnici. Naslov v ogl. odd. 21565-11

INTELIGENTEN, MLAD, želi spoznati dekle od 16—20 let. Slike zaželene! Ponudbe pod »Mladost« v ogl. odd. 21373-11

TOVARNA farmacevtskih in kemičnih proizvodov LEK — Ljubljana, Celovška 135, sprejme takoj: 2 daktilografa. Pogoji: popolna srednja šola z 2-letno prakso ali nižja srednja šola s 5-letno prakso ali administrativno šolo, po možnosti z znanjem stenografije; kurjača, pogoji: strojni ključavničar s 3-letno prakso; vratarja: pogoji: nižja srednja šola — mlajša moč. Plače po tarifnem pravilniku; nastop službe takoj ali po dogovoru. Prošnje z izčrpnim življenjepisom pošljite na upravo podjetja. 21563-1

KNJIGOVODKINJA z dvoletno prakso v zadružnem knjigovodstvu in ekonomsko srednjo šolo želi spremeniti službo. Ponudbe pod »Dolenjska« v ogl. odd. 21566-1

UPRAVNI ODBOR TOVARNE ČOKOLADE IN LIKERJEV BRESTANICA razpisuje mesto samostojnega knjigovodje in laboranta. Nastop službe takoj ali s 1. januarjem 1956. 21538-1

PRODAM 3 m³ hrastovih plohov. Naslov v ogl. odd. 21372-6

Od blizu in daleč

Ob občinskem prazniku v Sevnici

V počastitev občinskega praznika v Sevnici, so priredili v četrtek živinorejsko razstavo, na kateri so razstavljale živino kmetijske zadruge iz Sevnice, Tržišča, Studenca, Blance, Boštanja in Zabukovja. Najboljšo razstavljeno živino so nagradili. Isti dan zvečer je priredil moški pevski zbor prostovoljnega gasilskega društva samostojen koncert partizanskih narodnih in umetnih pesmi. Kljub temu, da ni nastopili tudi orkester, je koncert uspel.

Naslednji dan je bila na sporedu slavnostna akademija. Za kvaliteten program so poskrbeli TVD Partizan, osnovna šola, nižja gimnazija, otroški vrtec, tamburaški zbor in moški pevski zbor PGD. Dalje je bila v tem času v Sevnici tudi medzadružna kmetijska razstava, ki jo je obiskalo nad 5000 ljudi. Najboljše razstavljalce je pripravljalni odbor nagradil z lepimi denarnimi nagradami. Sevničani si želijo v bodoče še več podobnih kmetijskih razstav.

-ek.

Zbor volivcev v Velenju

Na zboru volivcev v Velenju, ki se ga je udeležilo zadovoljivo število volivcev, so po poročilu obširno razpravljali o šolski in ostali vzgojni problematiki, o gospodarskem položaju pri nas, o stanovanjskih svetih in drugem. Rudarji so izrazili željo, da naj bi imela kmetijska zadruga na zalogi več zelenjave, sadja in drugih živil. Sprejeli so še več sklepov, ki jih bo moral uresničiti pravkar izvoljeni krajevni odbor. Ta naj bi analiziral obrtniško dejavnost v Velenju, se pozanimal za trgovine in drugo.

Te dni je predaval v Velenju sekretar okrajneza komiteja ZKS tov. Simonič o vtisih s potovanja po Sovjetski zvezi. Predavanje je bilo privlačno in zelo zanimivo. Slušatelji, ki so povsem napolnili dvorano, so bili z izvajanji izredno zadovoljni. Takih predavanj si želijo še več. V kratkem bo predaval o vzgoji duševno zaostalih otrok ravnatelj pomožne šole prof. Podjavoršek.

V.

Nov zdravstveni dom v Kidričevem

Kidričevo, 14. nov. — V soboto so v Kidričevem odprli zdravstveni dom, v preurejenih prostorih moderne dvonadstropne stavbe, ki jo je Tovarna glinice in aluminija izročila v upravljanje delovnemu kolektivu zdravstvene postaje v Kidričevem upravnik zdravstvene postaje dr. B. Predan je pozdravil predstavnike okraja, zdravstvene službe in tovarne ter se zahvalil za pomoč, ki sta jo tovarna in okraj nudila pri ureditvi doma. Predsednica Sveta za zdravstvo OLO Ptuj Julka Kancler je uvodoma poudarila, da je otvoritev novega doma zdravstvene postaje pomemben in radosten dogodek ne samo za Kidričevo z bližnjo okolico ter njegov delovni kolektiv, temveč za ves ptujski okraj. Obširno je govorila o zdravstveni službi v ptujskem okraju in o perspektivah njenega razvoja. V imenu Sveta za zdravstvo OLO Ptuj je izrekla priznanje dr. Predanu za njegovo iniciativnost in vnemo pri delu.

K. M.

Predavanje v Kanižarici

Pretekli petek je na povabilo DPD Svobode, obiskal Kanižarico dr. Perko, primarij novomeške bolnice. V popolnoma napolnjeni rudniški prosvetni dvorani je zbranim ženam in dekletom govoril o temi »Ženske bolezni«. Žene delavskega centra, kakor tudi one iz kmečkega okoliša, so bile za strokovne nasvete in prijazne besede dr. Perku iskreno hvaležne.

Pričakujemo, da je bilo uspelo petkovo predavanje uvod delovanja Kanižarske Svobode v novi sezoni.

P. B.

IZ BELE KRAJINE

V zadnjih dneh smo kmetovalci v Beli krajini pospravili zadnje poljske pridelke in v glavnem posejali ozimna žita.

Gradnja belokranjske proge Črnomelj—Vinica lepo napreduje, posebno v okolici Črnomlja. Tu gradijo tudi dva mostova. Spomladi bodo delo razširili na celotno traso. Takrat bodo gradili tudi kurilnico v Črnomlju. Predvidevajo, da bo proga zgrajena do prihodnje jeseni.

Cesta, ki vodi iz Črnomlja v Kanižarico, je v zelo slabem stanju, čeprav je na njej izredno velik promet. Polna je kotanj in sedaj v deževnem vremenu tudi blata. Cesto sicer često posipavajo z gramozom, vendar to dosti ne koristi, ker ga avtomobili sproti odmetavajo. Zaradi tega je bil tu vsekakor potreben valjar.

K. J.

Martin Trobina — devetdesetletnik

V Soštanju praznuje letos devetdesetletnico rojstva Martin Trobina, finančni preglednik v pokoju. Med službovanjem je bil vsem dober in odkrit prijatelj, zato ga je vzljubil vsakdo, ki ga je poznal. Za vestno opravljeno službe je prejel mnogo mnogo odlikovanj in pohval. Služboval je v Gorici, Trstu, Bovcu in drugod. Kot zaveden Slovenec je moral prestati mnogo grenkega, zlasti v času narodnih bojev. Pri raznih pevskih društvih je slovel kot odličen pevec. Se danes rad zaigra in zapoje. Ob njegovem jubileju mu želimo, da bi preživel še več zdravih in veselih let v krogu svojih domačih.

I.

Elektrifikacija v Slov. goricah

Zaradi pomanjkanja raznovrstnega gradiva je že pred časom nastal zastoj pri elektrifikaciji naših vasi, nedavno pa so si prebivalci Draženvrha in Sčavnice preskrbeli potrebno žico in tako je električna luč pred nekaj dnevi prvič zasvetila tudi v teh krajih. Za ureditev elektrifikacije si zelo prizadevajo tudi v Bačkovi. Upajo, da bo do Dneva republike tudi pri njih urejena. Marljivi so tudi v Žitnicah, Gašteraju, Sp. Velki in Žicah. Po vseh krajih upajo, da jim bo prihodnje leto že zasvetila električna luč.

R. J.

Davčni zaostanki v občini Vojnik

Kljub temu, da so davčni zavarovanci vedno pravočasno obveščeni o davčnem predpisu, nekateri še vedno svojih obveznosti ne izpolnjujejo v določenem roku. Tako dolgujejo davčni zavezanci bivše občine Frankolovo nad 100.000 din, Dobrne nad 230.000, Strmec nad 350.000 in Vojnik nad 1.7 milijona din. Zaradi takih neredneže je tudi občinski ljudski odbor često v težavah, ker nima dohodkov za izvajanje svojega proračuna. Zaradi tega je uprava za dohodke pristopila k zakonitim ukrepom za izterjavo davčnih zaostankov.

I. P.

V Vojniku so ustanovili občinski odbor ZB

Na ustanovnem občnem zboru občinskega odbora ZB v Vojniku so razpravljali o sprejemu novih članov, o otrocih padlih borcev in drugem. Ugotovili so, da se otroci padlih borcev slabo učijo. Tu je prav gotovo doseglа svoje sovražna propaganda klera, ki ima velik vpliv na starše ali rejnike teh otrok. Zaradi tega so sklenili, da bodo zadolžili učitelje in profesorje, da bodo v bodoče posvetili več skrbi tem otrokom, vsakemu otroku padlega borca pa bodo postavili posebne varuhe, ki bodo skrbeli za njegov napredek. Poskrbeli bodo tudi, da v bodoče duhovniki ne bodo mogli več izkoriščati teh otrok, v svoje vrste pa bodo skušali vključiti vse tiste, ki imajo za to pogoje.

S. I.

Uspehi SZDL v goriškem okraju

V goriškem okraju deluje 12 občinskih odborov SZDL in 225 osnovnih organizacij, ki štejejo vsega 53.000 članov. Socialistična zveza ima v političnem življenju v okraju pomembno vlogo. Letos se je borila proti naraščanju cen in raznim drugim nepravilnostim. Uspeh njenih akcij je viden. Dalje se zavzema tudi za povečanje produktivnosti dela. Že večkrat je sklicala sestanke z direktorji podjetij in predsedniki delavskih svetov ter sindikalnih podružnic, na katerih so razpravljali o odnosih delavskih svetov do upravnega odbora in drugem. Socialistična zveza se bori tudi proti lokalističnim težnjam nekaterih podjetij. Ob sodelovanju aktivov ZK bo po občina prirejala posebne seminarje za ideološko vzgojo članov, na katerih bodo razpravljali tudi o gospodarski politiki, zadružništvu in drugem.

Litija za praznik republike

V Litiji bodo letos proslavili Dan republike s svečano akademijo na predvečer praznika v dvorani sindikalnega doma. DPD »Soboda« obeta bogat kulturni spored, pri katerem bosta sodelovali tudi litijska gimnazija in glasbena šola.

Razen o proslavi, so na zadnjem sestanku mestnega odbora Socialistične zveze razpravljali tudi o občinskem prazniku, ki ga bodo letos praznovali v Litiji že četrtič. Za dneve med 11. in 18. decembrom pripravljajo množične organizacije vrsto spominskih, političnih, kulturnih in športnih prireditev.

-k.

ŠT. JERNEJ PRI LOČAH

Že pred dvema letoma smo zgradili transformator, postavili drogove in po hišah uredili električno napeljavo, toda vse kaže, da kljub temu pri nas tako kmalu še ne bo zasvetila električna luč. V glavnem smo temu krivi sami, kajti zaradi oklevanja smo zamudili najugodnejši trenutek. Električno razsvetljavo si želimo prav vsi, predvsem pa bi bila potrebna naši šoli. Solski prostori so precej temačni predvsem v meglenih dnevih, zato bi morali biti razsvetljeni vsaj v jutranjih urah. Morda bi lahko priključili našo električno napeljavo na vod, ki pelje samo četrt ure hoda od nas. Želeli bi, da bi nam odgovorni v Slov. Bistrici to dovolili.

J. M.

Gostinski tečaj na Pohorju

Okrajna gostinska zbornica Maribor je organizirala v Poštarskem domu na Pohorju 14-dnevni gostinski tečaj, ki ga obiskuje 30 direktorjev in upravnikov gostinskih podjetij iz mariborskega okraja. Udeleženci tečaja poslušajo predavanja iz poslovne tehnike gostinstva, kletarstva, kuharstva, postrežbe, finančnih vprašanj, gospodarske zakonodaje, higiene in nekaterih drugih predmetov. Prav tako se bodo tečajniki seznanili s praktičnim delom. Predavajo jim znani mariborski gostinski delavci in strokovnjaki za posamezne panoge.

K. M.

IZ IDRIJE

Končno so v Idriji le preuredili poslopje bivše čipkarske šole. Obnova je trajala dve leti. V tem poslopju je sedaj 7 stanovanj, izmed katerih jih je 5 dvosobnih in moderno opremljenih. Vsa dela so veljala 9 milijonov. Zgradbo je obnavljalo remontno podjetje, ki ima 42 delavcev. Kolektiv tega podjetja je poleg omenjene stavbe obnovil še številne druge in vsekakor uspešno zaključil svoj letošnji plan.

F. V.

MARIBOR

Torek, 15. novembra.

Dežurna lekarna: »Planinka«, Glavni trg 20.

NARODNO GLEDALIŠČE

Ob 19.30: Gotovac »Ero z onega sveta«. Red LMS 2.

RADIO

5.00—7.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana; 7.30—7.40 Domača poročila in objave; 7.40—8.00 Igra godba na pihala Doma JLA v Mariboru p. v. kapetana Pavla Brzulje; 11.00—23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

UMETNOSTNA GALERIJA

Razstava grafike slikarja Lojzeta Spacala. Razstavljenih je 80 monotipij, linorezov in lesorezov.

Razstava akad. slikarja prof. Ferda Majerja. Razstavljenih je 30 olj, 19 monotipij, 7 risb in 3 plastike.

Razstavi sta odprti vsak dan od 9. do 17. ure.

KINO

PTUJ: jugosl. film »Milijoni na otoku«.

MURSKA SOBOTA: amer. film »Kapetan Kid«.

ZAKLOPKO NA ZASUNKU, LITO

a cevi plinskega generatorja, premer od 600—750 mm in

PREHODNE ZAKLOPKE

zunanji premer od 780—800 mm, premer ležišča 680 mm

kupi

po ugodni ceni podjetje

Magnohrom, Kraljevo

Kmetijska zadruga Srednja Dobrava, p. Podnart

razpisuje

mesto POSLOVODJE

obenem za vodenje gostilne.

Prednost ima zakonski par. Stanovanje preskrbljeno v stavbi. Nastop službe s 1. XII. 1955. Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom pošljite do 25. XI. 1955.

Sprejemamo v generalno popravilo raznovrstne kovinsko in lesno-obdelovalnje stroje. Priporočamo se za cenjena naročila.

INDOS, Ljubljana

p. p. 186

»VAJDA - EXPORT«

Zagreb, Trg republike 6, telefon 23-381

ima stalno na zalogi

vse vrste soljenih in drugih črev ter sortirane svinjske, črno pobarvane ščetine.

Dobavlja takoj vsako količino predelovalni industriji, podjetjem, zadrugam in obrtnim delavnicam. — Zahtevajte informacije in ponudbe.

Naročniki »SLOVENSKEGA POROČEVALCA« so zavarovani proti posledicam nezgod!

Šport

Složno delo - zaiamčen uspeh

Za izredni občni zbor AD Kladivarja je bilo v Celju veliko zanimanja ne samo med aktivnimi atleti in funkcionarji, temveč tudi med ostalimi prebivalci mesta ob Savinji. Zanimanje ter lepa udeležba zastopnikov političnih organizacij in delovnih kolektivov sta pokazala, da Celje diha in živi s svojim atletskim kolektivom. Med mnogimi gosti pa so se skupščine udeležili tudi predsednik Zveze športov Slovenije LEOPOLD KRESE, nadalje predsednik AZS DRAGAN KRAMAR ter direktor Inštituta za telesno vzgojo v Ljubljani DRAGO STEPIŠNIK.

Poročilo o sedemmesečnem delu atletskega kolektiva — redna skupščina je bila namreč šele letos marca — je pokazalo, da se v društvu čedalje bolj uveljavlja načelo samoupravljanja. Tudi Kladivarjev atletski svet, v katerem so večina aktivni tekmovalci, je tokrat prestal prvo preizkušnjo in lahko trdimo, da kljub nekaterim pomanjkljivostim, zelo uspešno. Edina napaka, ki se je pojavila v prvi dobi samoupravljanja, je bila pač znana bolezen, da je delo še vedno slonelo na ramenih maloštevilnih tovarišev.

Minula atletska sezona je bila za kolektiv Kladivarja izredno pomembna. Prav gotovo pomeni največji uspeh društva v letošnjem letu ustanovljena pionirska in mladinska atletska šola pod vodstvom prof. Mirana Horvata. Uspehi te šole so se kmalu pokazali, saj so mlajši mladinci, med katerimi je bilo tudi nekaj pionirjev, osvojili v republiškem ekipnem tekmovanju prvo mesto. To in pa dejstvo, da je nastopilo letos cca. 7.000 srednješolske in delavske mladine na organiziranih atletskih tekmovanjih, sta največja uspeha društvenega dela, pri katerem imajo velik delež tudi profesorji in učitelji telovadbe na celjskih šolah. Zato ni čudno, da so takšna množična tekmovanja ter kvalitetni nastopi doma vzbudili ogromno zanimanja za atletiko; dotok mladih ljudi v atletski kolektiv je bil letos največji. Vse kaže, da je društveno vodstvo zaradi prevelike vneme doma, pozabilo na odgovornost, ki jo ima do podeželja. Za dvig in razširitev atletike na podeželju AD Kladivar v letošnjem letu ni storil ničesar.

Razen množičnosti pa se letošnja sezona odlikuje tudi po kvaliteti. Velik kvaliteten vzpon je bil dosežen pri moški in ženski ligaški ekipi, da ne omenjamo pomembne zmage mlajših mladincev v republiški ligi. V sedmih mesecih letošnje sezone so člani in članice nastopili na 81 tekmovanjih, od tega pa kar 13-krat v inozemstvu. Letos so dosegli tudi 58 republiških in 23 državnih rekordov! Že to kaže na veliko društveno aktivnost, ki v državi prav gotovo nima primere.

Mnogoobetajoči atlet Kladivarja: Kovač

Od prireditev doma so letos stopili v ospredje tile nastopi: medmestni dvoboj Zagreb : Celje, nadalje večerni nastop, združen z akademijo Partizana — Gaberje v počastitev občinskega praznika in Dneva vstaje, nadalje finale zvezne atletske lige za moške ter velik mednarodni atletski miting — memorial Ferda Skoka.

Prav gotovo je zanimiva tudi lestvica najboljših tekmovalcev in tekmovalk. Po oceni mnogobojskih tablic je lestvica za moške tale: 1. **Lorger**, 2. **Vipotnik**, 3. **Gajšek**, 4. **Kralj**, 5. **Malc**, 6. **Zupančič**, 7. **Lešek**, 8. **M. Kopitar**, 9. **Peterka** ter 10. **J. Kopitar**. Vrstni red najboljših desetih ženskih tekmovalk Kladivarja pa je: 1. **Čelesnik**, 2. **Slamnik**, 3. **Petauer**, 4. **Sikovec**, 5. **Železnik**, 6. **Majcen**, 7. **Belaj**, 8. **Jager**, 9. **Šumak** in 10. **Grabar**.

Izredni občni zbor je bil sklican zato, da reši po odhodu dosedanjega ustanovitelja, dolgoletnega predsednika in voditelja celjske atletike Fedorja Gradišnika vprašanje novega vodstva. To vprašanje je po Gradišnikovem odhodu sprožilo mnogo debat, v ospredje pa so prišla tudi nekatera osebna nesoglasja, ki so povzročila, da je društvo zašlo v začasno krizo. Če danes ocenjujemo potek izredne skupščine, tedaj moramo ugotoviti, da ta najvišji društveni forum ni dokončno potegnil črte nad različnimi osebnimi pretenzijami, pa čeprav so se le redki odrekali kandidaturi v atletski svet. To kaže, da se le redki društveni funkcionarji niso zavedali dejstva, da bo složno delo vseh — atletov in funkcionarjev — poroštvo za enake in še večje uspehe celjske atletike. Ne glede na ta izpad, ki je na izredni skupščini dobil precej čudno obeležje, pa lahko trdimo, da je celjska atletika na najboljši poti in da zato ni nobenih povodov, da bi bili nad bodočim delom AD Kladivarja pesimistično razpoloženi.

Tajne volitve so dale presenetljiv rezultat. Čeprav tov. Gradišnik ni kandidiral, je dobil največ glasov. To kaže, da se zlasti aktivni atleti še niso sprijaznili z njegovim odhodom. Rezultat pa je nadalje tudi pokazal, da uživa znani atlet Edi Golc prav tako velik ugled, saj je dobil nekaj manj glasov, kakor tov. Gradišnik. Glede na neznano stališče tov. Gradišnika do rezultata volitev, je predsedniško mesto pri Kladivarju za zdaj še odprto. V primeru, da bo tov. Gradišnik vztrajal pri prvotni odločitvi, bo predsednik AD Kladivarja tov. Edi Golc.

STRELSTVO

Izidi v Švici zadovoljivi

Strelska zveza Slovenije daje na članek, ki je bil objavljen v Vašem listu 31. oktobra t. l. z naslovom Baje »0:7« naslednji odgovor.

1. V plenumu Strelskega odbora Ljubljana ni in ni bilo nobenega zastopnika strelske družine iz Domzal z inicialkami F. O. Zato smo mnenja, da se je avtor tega članka, ki se skriva za temi začetnicami, skušal okoristiti z omenjenim zastopstvom v plenumu, da bi na videz verodostojneje širil klevete o potovanju strelske ekipe v Švico.

2. Popolna neinformiranost piscą je razvidna že iz tega, da v svojem članku piše o strelski reprezentanci Slovenije. Od strelskega funkcionirja, ki živi in dela v neposredni bližini Ljubljane, bi pričakovali vsaj to, da bi vedel, da je bilo v Švici povratno prijateljsko srečanje med Ljubljano in Luzernom. Zato so bili na tem tekmovanju v glavnem zastopani strelci Ljubljane, a o neki dozdevni »republiški reprezentanci« ne more biti govora.

3. Ekipo, ki je po sklepu plenuma potovala v Švico, je sestavljalo 18 tekmovalcev, dva spremljevalca (vodja in tehnični vodja ekipe) in dva sodnika, kar je skupno 22 oseb. Ostale štirj osebe je za ta obisk določil plenum. Med njimi so bili funkcionarji okrajnih in republiških organizacij, ki so bili poslani tjakaj, da si ogledajo način gradnje strelišč in posamezne delavnice za izdelovanje strelskih rekvizitov in naprav.

4. Če bi se F. O. nekoliko bolj zanimal za slovenske strelce, bi mu tudi ne moglo biti neznano to, da je tov. Coko aktiven član JLA in ni dobil dovoljenja za odhod v inozemstvo, da je tov. Potokarjeva že skoraj dve leti v Sarajevu in je tekmovalka BiH, da je tov. Jež na odsluženju kadrovskega roka in slednjič bi moral vedeti tudi to, da tov. Miborko in Flisova letos nista nastopala niti na okrajnem in republiškem, niti na državnem prvenstvu.

5. Strelska zveza Slovenije je mnenja, da so bili rezultati, doseženi v Švici, več ko zadovoljivi, zlasti, če primerjamo naše tekmovalce, ki so šele na začetku svojih uspehov, s švicarskimi svetovno priznanimi imeni, kakršna so Zimmerman, Grünig, Müller itd. Zato je trditev, da skrivamo kar koli v zvezi s tem srečanjem, popolnoma neosnovana. Dokaz za to je, da so tudi pri nas vsakomur dostopni švicarski časopisi, ki so med tekmovanjem dnevno objavljali rezultate. Razen tega pa je pred izidom »velikega odkritja« F. O. že izhajal članek tov. Remsa v »Poletu« (24. 10. in 31. 10.) in v reviji »Strelec« štev. 9—10, kjer so bili objavljeni vsi rezultati.

MEDREPUBLIŠKI TURNIR V KOŠARKI

Lep napredek naših igralk

Včeraj popoldne sta bili na sporedu v dvorani na Taboru zadnji dve tekmi velikega preglednega turnirja medrepubliških ženskih reprezentanc. V prvem nastopu je na splošno presenečenje Hrvatska premagala prvo reprezentanco Srbije s tesnim rezultatom 59:57 (28:25). V odločilnem spopadu za drugo mesto je domača reprezentanca po srditi borbi v podaljšku premagala Srbijo II v razmerju 59:50 (29:24).

Kot je bilo pričakovati, je na kakovostni prireditvi osvojila najboljše mesto prva vrsta iz Srbije, s katero so v glavnem igrale jugoslovanske reprezentantke. Te so v Ljubljani samo potrdile svoje obsežno znanje in premoč. Z razliko od njih igralke iz Hrvatske — favoritinje tekmovanja — niso osvojile tistega mesta, ki jim ga je marsikdo prisodil pred začetkom turnirja. Njihovo tretje mesto ne gre na račun slabe igre in neznanja, temveč predvsem zaradi velikega napredka slovenske košarke.

Poraza reprezentantk v srečanju s Hrvatsko, se ni nihče nadejal. Gostinje iz Hrvatske so ves čas tesno vodile, medtem ko Srbija I ni pokazala svoje običajne igre. V zmagovitem moštvu se je zlasti odlikovala Zokovičeva, ki je razen odlične igre dosegla še kar 33 košev.

Nedvomno najrazburljivejša tekma ljubljanskega turnirja, je bila med Slovenijo in Srbijo II. Igra se je po srditem boju v regularnem času končala 45:45, v podaljšku pa je slovenskim igralkam uspelo pospraviti zmago v razmerju 59:50. V podaljšku je zlasti odlično zaigrala Preacova, ki je skupno s svojimi soigralkami zagotovila slovenski reprezentanci velik uspeh. Lestvica turnirja je naslednja:

Srbija I	3	2	0	1	172:125	4
Slovenija	3	2	0	1	141:160	4
Hrvatska	3	1	0	2	166:172	3
Srbija II	3	1	0	2	149:171	2

Po končanem turnirju je zvezni kapetan Aleksander Gec v širši izbor za državno reprezentanco določil naslednje igralke izven Beograda, ki se bodo te dni skupno pripravljale v Ljubljani: **Preac, Glinšek, Mrak, Novljan, Stajmec (Sl.), Sitar, Saks, Duplančič, Zokovič** in **Arbanas** (Hr). Priprave bo vodil A. Gec, po dva dni v tednu pa Marinič (Maribor) Bizjak (Ljubljana) in Pomykvič (Zagreb).

(ti)

Vse »gre« po računih

Zagreb, 14. nov. Včerajšnje XI. kolo mednarodnega turnirja velikih se je končalo z naslednjimi izidi:

Matanović — O'Kelly, Poresca — Minev, Bertok — Filip, Rabar — Udovčić, Dückstein — Geller, vsi remi, Ivkov — Pirc 1:0, Fuderer — Gligorić 0:1, Smislov — Trifunović 1:0.

Partiji Karaklajić — Barcza in Milić — Bisguier sta bili prekinjeni.

Stanje na tabeli: Smislov 8 (1), Gligorić, Dückstein, Matanović 7, Trifunović, O'Kelly 6.5, Ivkov, Geller 5.5 (1), Bisguier 5 (2), Rabar, Milić 5 (1), Filip 5, Poresca 4.5, Barcza 4 (2), Fuderer, Pirc 4 (1) itd.

Isto kolo na turnirju mladih je dalo sinoči tele dokončne: iz dej. Rinder — Djurašević 1:0, Bilek — Dimc 1:0, Paldusis — Stupica 0:1.

Ostale partije, ki so bile prekinjene, so bile danes zaključene takole: Bajec — Matulović 0:1, Bogdanović — Sukšta remi, Bhend — Franolič 1:0. Poslednji izmed njih sta bili tudi šo danes odloženi.

Vrstni red na tabeli: Stupica, **Bhend** 7.5, **Šambuk, Larsen, Matulović** 6.5 (1), **Bilek, Bogdanović** 6.5, **Djurašević, Dimc, Bajec** 5.5, **Subotičanec** 5, **Zaradić, Momić, Sukšta** 4.5 (1) itd.

Na ženskem kolu so igrali IV. kolo z naslednjimi prvimi izidi: Enevoldsen — dr. Kattinger 1:0, Timofejeva — Ostero 1:0, Bennini — Ročić-Delak 0:1. Ostale tri partije so bile prekinjene.

V tabeli je po tem kolu stanje takole: **Timofejeva** 4, **Ročić-Delak** 3, **Langos, Vinceljak** 2 (1), **Enevoldsen, Radenković, Rinder** 1.5 (1), **Lazarević** 1 (2) itd.

*

Italijanska nacionalna nogometna liga je zaradi nedeljskih izgredov v Neaplju, med katerimi je bilo okrog 150 ljudi teže in laže poškodovanih, prepovedala prirejanje tekem na stadionu Vomero v tem mestu. Vlada je poslala posebnega komisarja notranjega ministrstva, da bo preiskal vzroke in predlagal kazni za krivce.

Hokejisti Sparte iz Prage so v Göteborgu premagali mestno reprezentanco v hokeju na ledu 6:4 (2:0, 3:1, 1:3).

V zaostali nogometni tekmi conske lige je Rijeka včeraj doma premagala Split 2:0 (0:0). Gola sta dala Canjuga in Veselica.

Občni zbor ASK Olimpija bo drevi ob 19.30 v balkonski dvorani Univerze in ne jutri kot je bilo včeraj pomotoma objavljeno.

Umrla je naša draga mama

ROZALIJA MEH roj. Grobelnik

v 69. letu starosti

Pogreb bo v torek 15. t. m. ob 15. na pokopališču v Žalcu.

Žalujoči: mož Josip, sin Drago, hči Slavica, snaha Mara, zet Ignac, vnuki: Srečko, Mitja, Zlatka, Zdenko, Cvetka in ostali sorodniki.

Žalec, 14. novembra 1955.

Tovarna organskih barvil Celje

brzojavni naslov: TOB Celje

telefon št. 23-06

vabi cenj. odjemalce k sklepanju pogodb za dobavo proizvodov v letu 1956, ki se bodo sklepale na sedežu podjetja od 10. do 31. decembra 1955, po predstavnikih ali pismeno.

Podjetja prosimo, da v tem času prijavijo svoje potrebe.

Prodamo:

TOVORNI AVTO »MAN« Diesel, 3-tonski

v dobrem stanju, in

TOVORNI AVTO »PRAGA«, typ RN 13-1948

domače proizvodnje, potreben popravila.

»JELOVICA«, medzadružni lesni kombinat, Škofja Loka

AKADEMIK PROF. DR. JOVAN HADŽI

Kako je z Blejskim jezerom?

Zadnje čase se vedno pogosteje in določneje sliši, da z vodo Blejskega jezera nekaj ni v redu. Krožijo celo govorice, da je Blejsko jezero zastrupljeno, da zato v njem masovno pogibajo ribe, da je celo kopanje v jezeru v zdravstvenem oziru nevarno. Če ne kaj hujšega pa naj bi kopalci dobivali na svoji koži nekake lišaje.

Sledeče vrstice iz kroga poučenih naj obvestijo našo javnost, ki se povsem razumljivo in upravičeno zelo zanima za usodo tega bisera Gorenjske, tega tako pomembnega središča turizma, gostinstva, športa, izletništva in pa letovanja, o dejanskem stanju voda Blejskega jezera.

Med vodami velikankami — oceani in odprtimi morji — in med kopenskimi vodami, zlasti jezeri, je velika razlika, zlasti v tem, da so prva slana in stanovitna. Jezerom je usojena manj ali več kratka doba obstoja. Starost, ki jo jezera lahko dosežejo je odvisna od različnih činiteljev, med njimi so zlasti pomembni velikost in geografski položaj, klimatske razmere kraja, količina dotekajoče in odtekajoče vode, poleg marsičesa drugega. Oceani so tako stari, kot je ohladitev naše Zemlje v pradavni geološki preteklosti do te mere, da so se prej le vrele vodne pare zgostile v kapljevito vodo, ki se je nabrala v vdolbinah površja zemljine skorje.

Jezera, pa tudi največja in najstarejša, med katere sodi tudi Ohridsko jezero, so razmeroma mlada, seveda mišljeno v geoloških časovnih razmerah. Blejsko jezero pa je i manjše i dosti mlajše. Naravna in žal neizbežna — kakor so naravni zakoni — usoda vseh jezer je, da se sčasoma starajo. Netopne snovi, ki jih prinašajo dotočne vode in veter se vsedajo na dno da postaja jezero vedno plitvejše, da se zasiplje. Iz plitvega jezera nastaja močvirje in končno tudi presuši popolnoma. Seveda tudi večje geološke spremembe lahko naredijo bolj hitri konec jezerom.

V svoji mladosti vsebuje jezerska voda le malo raztopljenih snovi, ki so hranivo za podvodne organizme, predvsem za rastline. Na račun rastlin pa se preživljajo in množijo živali. Takim vodam pravimo, da so revne na hranljivih snoveh ali da so oligotrofne.

Ko se jezero stara postaja voda vedno bolj bogata na raztopljenih snoveh. Rastlinski organizmi, višji v plitvini ob bregovih, nižji, mikroskopsko drobne algice v odprti vodi kot t. i. fitoplankton, se vedno bolj bujno množi. Kar jih živali ne požro pa pogibajo in tonejo na dno kjer se razkrajajo zlasti pod vplivom bakterij. Kar je netopnega ostane na dnu, kar je topnega pride zopet v kroženje kot hrana mlajšim rodovom algic. Čim večja je obilica hranljivih snovi, tem plodovitejše postaja jezero — ono se evtrofizira.

Nedaleč od Blejskega jezera je Bohinjsko jezero. Primerjava med obema je zanimiva. Bohinjsko jezero je sicer malo več kot dvakrat tako veliko in tudi globje kot je Blejsko jezero, pa ta razlika ni dosti pomembna. Glavni razlog, da je Bohinjsko jezero še oligotrofno, Blejsko pa že evtrofno, tiči drugje. Obe jezeri sta planinski in gotovo glede starosti ne bo bistvene razlike med njima. Bohinjsko jezero ima obilo dotočne vode, hladne in sveže, z veliko kisika. Voda se stalno pretaka in meša, saj leži odtok na nasprotni strani podolgovatega jezera. Na dnu se nabira veliko organskih vsedlin; voda vsebuje le malo hranljivih topnih snovi, zato je malo planktona in rib, voda pa se ohrani sveža in bistra — ob bregu ni večjih človeških naselbin!

Blejsko jezero je majhno. Meri le okrog 1,5 km². Globoko bi bilo dovolj, saj znaša povprečna globina 22 m, največja pa 30 m. Kar je neugodno pri tem jezeru, je to, da je sicer tudi podolgovato, nima pa dovolj močnega dotoka sveže vode, ki bi prihajala v smeri dolžinske osi. Poleg pohlevne Rečice, potočka, dobiva jezero v glavnem nekaj vode le iz majhnih studencev in pa padavinske vode, morda tudi nekaj podzemske. Odtok v Mlinem je tudi v smeri krajše osi. Torej ni zadostnega mešanja vode in kar je še hujše, ni dovolj močnih in bolj vztrajnih vetrov, ki so za globinsko (vertikalno) mešanje neobhodno potrebni. Posledica teh razmer je, da globinska voda v jezeru stagnira, se ne prenavlja, torej ne dospeva v globije plasti dovolj kisika. Zato se ne more odvijati razkrojni proces poginulih organizmov do normalnega konca — do topnih snovi in mineralnega materiala. Gnilobne bakterije, malodane edine, ki vztrajajo v takem okolju, proizvajajo odpadke, kakor je žveplovodik. Blato na dnu jezera je črno in smrdljivo.

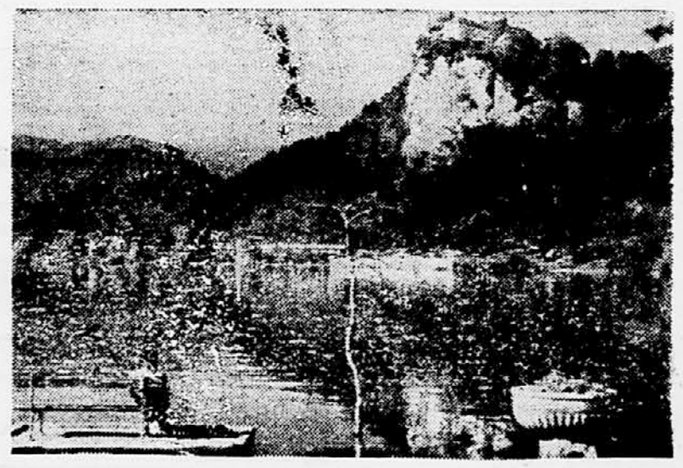

Blejska jesen — Foto Vlasja

Samo po sebi takšno stanje v globini ne bi bilo škodljivo. So številna jezera in cela morja, kot n. pr. Črno morje s tako pokvarjeno globinsko vodo. Glavno je, da ostane dovolj močna zgornja plast vode s kisikom. V Črnem morju doteka veliko sveže vode, močni in vztrajni vetrovi pa premešajo redoma dvakrat na leto precej močno zgornjo plast vode (do 200 m). Tega pa v Blejskem jezeru žal ni. Zato je zgornja, zdrava plast vode le tanka in postaja vedno bolj tanka, tako, da se pojavlja potreba po umetni odpomoči.

Po drugi plati je dobro pri Blejskem jezeru, da je mirno in v svojem znatnem vzhodnem delu bolj plitvo. Voda se že zgodaj v začetku poletja dodobra segreje in omogoča dolgo kopalno sezono. Da bi bile v zgornji plasti jezera, ki pride pri kopanju v poštev, kali glivic, ki povzročajo »lišaje« na kopalcev, ne drži. Koža se lahko naleze teh glivic kvečjemu od dotiku z lesenimi predmeti (n. pr. stopnicami), ki se stalno namakajo v vodi, ne pa ob plavanju ali bivanju v sami vodi. Zato je dobro po kopanju v jezeru stopiti pod prho in se dodobra splahniti s čisto vodovodno vodo.

(Nadaljevanje jutri)